

تست	درسنامه
	بخش اول تفکر و اندیشه ۷
۱۶	درس اول هدایت الهی ۹
۳۰	درس دوم تداوم هدایت ۲۰
۴۴	درس سوم معجزه جاویدان ۳۷
۵۸	درس چهارم مسئولیت‌های پیامبر (ص) ۴۹
۷۷	درس پنجم امامت، تداوم رسالت ۶۶
۹۵	درس ششم پیشوایان اسوه ۸۶
	درس هفتم وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی
۱۰۸	مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا (ص) ۱۰۲
۱۲۱	درس هشتم احیای ارزش‌های راستین ۱۱۴
۱۳۷	درس نهم عصر غیبت ۱۲۶
۱۵۸	درس دهم مرجعیت و ولایت فقیه ۱۴۸
	بخش دوم در مسیر
۱۷۰	درس یازدهم عزت نفس ۱۶۵
۱۸۳	درس دوازدهم پیوند مقدس ۱۷۵
۱۸۹	پاسخ‌نامه تشریحی ۱۸۹
۲۳۸	کنکورهای سراسری ۹۷ و ۹۸ ۲۳۸
۲۵۱	پاسخ‌نامه کلیدی ۲۵۱

امامت، تداوم رسالت

مقدمه درس

در این درس با کمک گرفتن از روایات و وقایع تاریخی جانشینی حضرت علی علیه السلام را پس از پیامبر صلی الله علیه و آله اثبات می‌کنیم.

سوال کلیدی پس از پیامبر صلی الله علیه و آله کدام یک از مسئولیت‌های ایشان پایان یافته و چه مسئولیت‌هایی ادامه می‌یابد؟

در میان مسئولیت‌های سه‌گانه رسول خدا صلی الله علیه و آله، مسئولیت اول یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می‌پذیرد و کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست. اما دو مسئولیت دیگر، یعنی «تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی)» و «ولایت ظاهری»، پس از ایشان چه سرنوشتی پیدا می‌کنند؟ در این زمینه سه فرض مطرح است:

- ۱- قرآن کریم و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این باره سکوت کرده‌اند.
- ۲- همچون مسئولیت اول، پایان این دو مسئولیت را نیز اعلام نموده‌اند.
- ۳- جانشین را تعیین نموده و دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهری» را بر عهده وی قرار داده‌اند.

دقت کنید در این‌جا کتاب درسی به اشتباه بیان کرده رسول اکرم صلی الله علیه و آله جانشین خود را تعیین کرده است؛ زیرا در ادامه می‌خوانیم جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله توسط خداوند تعیین شده است.

سوال کلیدی چرا نمی‌توان گفت که قرآن کریم و پیامبر صلی الله علیه و آله درباره دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت و حکومت» سکوت کرده‌اند؟

بطنان فرض اول روشن است؛ زیرا قرآن کریم، هدایتگر مردم در همه امور زندگی است و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیرگذار است، بی‌تفاوت باشد. هم‌چنین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت‌هاست و نمی‌تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی‌توجهی بگذرد. در حقیقت، بی‌توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است و این در حالی است که دین اسلام کامل‌ترین دین الهی است.

سوال کلیدی چرا نمی‌توان گفت که دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت و حکومت» پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله پایان یافته‌اند؟

فرض دوم نیز صحیح نیست، زیرا نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله نه تنها از بین نرفت، بلکه افزایش هم یافت؛ زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن‌گونه که پیامبر صلی الله علیه و آله اداره می‌کرد، اداره نماید، افزون‌تر می‌شد. علاوه بر این که اصولاً حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام‌شدنی و پایان‌پذیر نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم و معلمی است که بتواند راه رسول خدا صلی الله علیه و آله را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.

بنابراین تنها، فرض سوم منطقی و قابل قبول است؛ یعنی رسول اکرم صلی الله علیه و آله به فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

سوال کلیدی چرا فقط خداوند می‌تواند جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله را انتخاب کند؟

تعیین امام

اکنون که نیاز به امام پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله روشن شد، این سؤال پیش می‌آید که چه کسی امام را معین و معرفی می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟

از آن جا که امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، بنابراین باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر ﷺ را نیز داشته باشد تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی‌های او را بپذیرند. از جمله این ویژگی‌ها «عصمت» است. البته تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود. بنابراین همان‌طور که پیامبر ﷺ از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

سؤال کلیدی دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت و حکومت» چگونه ادامه می‌یابند؟

با تدبر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر ﷺ و مطالعه تاریخ اسلام درمی‌یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب (علیه السلام) را به جانشینی رسول خدا ﷺ و امامت بعد از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم (علیهم السلام) پس از ایشان را معرفی کرده است.

جمع‌بندی و نکات

فرض‌های موجود برای مسئولیت‌های «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهری» پیامبر ﷺ پس از ایشان:

شرح	فرض
این فرض باطل است؛ زیرا: الف) قرآن هدایتگر مردم در همه امور زندگی است. ب) پیامبر ﷺ آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت این دو مسئولیت است. ج) دین اسلام کامل‌ترین دین است. به این سه دلیل غیرممکن است به این مسئله بی‌توجهی شده باشد؛ زیرا این بی‌توجهی دلیلی برای نقص دین اسلام است.	۱- پیامبر ﷺ در این باره سکوت کردند.
این فرض باطل است؛ زیرا: پیامبر ﷺ می‌دانستند که پس از ایشان با گسترش اسلام (علت) ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف و پیدایش مسائل و مشکلات جدیدی را به دنبال داشت (معلول) که ضرورت وجود امام و رهبر را برای نشان دادن حقیقت و اداره جامعه را بیش از پیش ایجاب می‌کرد.	۲- همه مسئولیت‌های پیامبر ﷺ پس از ایشان پایان می‌یابند .
این فرض منطقی و قابل قبول است؛ زیرا: با تدبر در آیات و روایات نقل شده از پیامبر و مطالعه تاریخ می‌فهمیم که خداوند (نه پیامبر ﷺ) امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) را به جانشینی پیامبر و امامت بعد از ایشان منصوب و امامان پس از ایشان را معرفی کرده است.	۳- پیامبر ﷺ برای خود جانشین تعیین کرده‌اند.

تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را انتخاب کند خداست، زیرا امام باید ویژگی‌های خاصی مانند «عصمت» داشته باشد و مردم قادر به تشخیص عصمت نیستند.

سؤال کلیدی خداوند با نزول آیه انذار چه مسئولیتی را بر دوش پیامبر ﷺ گذاشت؟

در این جا به برخی از آیات و روایات مربوط به این مسئله می‌پردازیم:
۱- **نزول آیه انذار**: حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد.
«وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ: خویشان نزدیکت را انذار کن.»
برای انجام این دستور، رسول خدا ﷺ چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فراخواند و از آنان برای ترویج و تبلیغ اسلام، کمک خواست.

(آیه ۲۱۴ سوره شعراء)

همه مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند. در میان سکوت آنان، علی بن ابی طالب علیه السلام که در آن زمان نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت:

«من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا.»

درخواست پیامبر صلی الله علیه و آله، سه بار مطرح شد و هر بار همه سکوت کردند و تنها علی علیه السلام قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد. پس از آن، پیامبر صلی الله علیه و آله دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود:

«همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

کلیدواژه‌ها: اوایل بعثت - دعوت خویشان - انذار

تفکر

به نظر شما تعیین جانشین توسط پیامبر صلی الله علیه و آله آن هم در شرایطی که ایشان هنوز موفقیتی کسب نکرده بود و حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، چه پیام‌هایی در برداشت؟

پاسخ: این اقدام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نشان می‌دهد که:

اولاً جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت، باید برای مردم مشخص شود. ثانیاً جانشینی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد. به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا مردم آن جانشین را بشناسند.

جمع‌بندی نکات

- زمان رویداد: سه سال پس از بعثت پیامبر صلی الله علیه و آله.
 - نحوه رویداد: خداوند به پیامبر صلی الله علیه و آله دستور داد که «خویشان نزدیک خود را انذار کن». پیامبر صلی الله علیه و آله نیز ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را برای دعوت به دین اسلام فراخواند و از آنان برای ترویج و تبلیغ اسلام، کمک خواست.
 - واکنش حاضران به دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله: همه مهمانان سکوت کردند اما حضرت علی علیه السلام گفت: «من یار و یاور تو خواهم بود». در این واقعه درخواست پیامبر صلی الله علیه و آله سه بار مطرح شد و در هر بار حضرت علی علیه السلام قاطعانه از ایشان حمایت کردند.
 - پیامبر صلی الله علیه و آله با بیان جمله «همانا این برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» مقام برادری، وصایت و خلافت حضرت علی علیه السلام را اعلام کردند.
- واقعه نزول آیه انذار (مراسم دعوت خویشان - یوم الانذار - یوم الدار)**

سوال کلیدی رخ‌دادن چه واقعه‌ای سبب نزول آیه ولایت شد؟

۲- نزول آیه ولایت: در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته وحی آمد و از جانب خداوند آیه‌ای بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل کرد که در آن ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود. با نزول این آیه، رسول خدا صلی الله علیه و آله دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده است و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد معرفی او را دارد، با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد و پرسید:

آیا کسی در حال رکوع صدقه داده است؟

فقیری که انگشتری در دست داشت، به حضرت علی علیه السلام که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت:

آری، این مرد در حال رکوع، انگشتری خود را به من بخشید.

مردم که از محتوای آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا صلی الله علیه و آله ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی علیه السلام از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله برای آن بود که مردم به چشم ببینند و از زبان پیامبر صلی الله علیه و آله بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

مائده، ۵۵

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ هَمَانَا وَلِي شَمَا فَقَطْ خَدَاوَنَد وَ رَسُوْل او
 وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَ كَسَانِي اَنَد كَه اِيْمَان اَوْرَدَه اَنَد
 الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ هَمَان اِيْمَان اَوْرَنَد گَانِي كَه نَمَاز رَا بَرِيَا مِي دَارَنَد
 وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ وَ دَر حَال رُكُوْع زَكَات مِي دَهَنَد.

کلیدواژه: ولی

مفهوم آیه: تعیین ویژگی‌های ولی و سرپرست مردم (آیه ولایت)

پیام آیه

۱ خداوند در این آیه ولایت را مختص خودش و پیامبر ﷺ و کسانی که ویژگی‌های زیر را دارند، می‌داند:
 الف) ایمان دارند.

ب) نماز را برپا می‌دارند (نه می‌خوانند).

ج) در حال رکوع زکات (صدقه) می‌دهند.

۲ پیامبر ﷺ تنها کسی را که سه ویژگی بالا را داشته، حضرت علی (ع) معرفی می‌کند.

۳ این آیه نشان می‌دهد که انتخاب ولی خدا، تنها باید توسط خداوند صورت بگیرد.

جمع‌بندی نکات

شأن نزول آیه: حضرت علی (ع) در مسجد در حالی که در رکوع نماز بودند، به فقیری انگشتر خود را صدقه دادند.

در آیه‌ای که بر پیامبر ﷺ نازل شد ویژگی‌های ولی پس از خدا و پیامبر را این‌گونه بیان می‌کرد:

الف) ایمان دارند. ب) نماز را برپا می‌دارند. ج) در حال رکوع صدقه می‌دهند.

با توجه به آیه و شأن نزول آن پیامبر ﷺ تنها مصداق آیه را حضرت علی (ع) اعلام کردند.

رخداد این واقعه برای آن بود که مردم به چشم خود، ولی پس از پیامبر ﷺ را ببینند و از زبان پیامبر ﷺ نیز ولایت او

را بشنوند (علت) تا امکان مخفی کردن این حقیقت نباشد. (معلول)

پس از رخداد این واقعه چون ولی پس از پیامبر ﷺ مشخص شده بود (علت) صدای تکبیر یاران بلند شد و

پیامبر ﷺ ستایش و سپاس خداوند را به جا آوردند (معلول).

واقعه نزول آیه ولایت

سؤال کلیدی کدام آیه پیش از بیان حدیث جابر نازل شده است؟

۳- حدیث جابر: در یکی از روزها، در مدینه، جبرئیل بر پیامبر ﷺ نازل شد و آیه ۵۹ سوره نساء را برایشان خواند که قسمتی از آن چنین است:

نساء، ۵۹

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ای مؤمنان
 أَطِيعُوا اللَّهَ از خدا اطاعت کنید
 وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ و از رسول و ولی امرتان اطاعت کنید.

کلیدواژه: اولی الامر

مفهوم آیه: وجوب اطاعت از خدا، پیامبر ﷺ و صاحبان امر (آیه اولی الامر یا اطاعت)

پیام آیه

۱ این آیه خطاب به کسانی است که ایمان آورده‌اند (مؤمنان).

۲ خداوند اطاعت از خودش، رسولش و اولی الامر را برای مؤمنان در هر عصر و زمانی واجب کرده است.

۳ این آیه مقدم بر (پیش از) بیان حدیث جابر نازل شده است.

۴ حدیث جابر در تفسیر این آیه بیان شده است.

۵ این آیه بیانگر مسئولیت ولایت ظاهری پیامبر ﷺ است.

۱- شأن نزول یعنی وقایعی که رخ داد و طی آن، این آیه نازل شد.

سوال کلیدی حدیث جابر پیرامون چیست؟

معمولاً وقتی آیه‌ای نازل می‌شد و حکم کلی یک موضوعی را بیان می‌فرمود، یاران رسول خدا ﷺ نزد ایشان می‌آمدند و جزئیات حکم را می‌پرسیدند. مثلاً وقتی که آیات نماز نازل شد، یاران ایشان می‌خواستند چگونگی نماز خواندن را بدانند از این رو، پیامبر اکرم ﷺ به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید». آن گاه نماز خواندن را به آنان تعلیم داد. وقتی این آیه هم نازل شد، جابر بن عبدالله انصاری نزد رسول خدا آمد و گفت: «یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته‌ایم. لازم است «اولی الامر» را نیز بشناسیم.» رسول خدا ﷺ فرمود:

«ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند. نخستین آنان علی بن ابی‌طالب است و سپس به ترتیب: حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن علی و تو در هنگام پیروی او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمد بن علی به ترتیب جعفر بن محمد، موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمد بن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می‌باشد که هم‌نام و هم‌کنیه من است. اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آن جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.»

کلیدواژه‌ها: جابر - اولی الامر - معرفی همه امامان

ارتباط میان آیه و حدیث

با تفکر در آیه ۵۹ سوره نساء و حدیث جابر، پیام‌های زیر را تکمیل کنید.

- ۱- مسلمانان باید از خدا، رسول ﷺ و صاحبان امر اطاعت کنند.
- ۲- از آن جا که این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند؛ سرپیچی از هر مورد حرام است.
- ۳- از آن جا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباه نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا ﷺ مصداق آنان را مشخص نماید.

۴- بنا بر سخن پیامبر اکرم ﷺ کسانی که مصداق اولی الامر هستند، عبارت‌اند از: حضرت علی (علیه السلام) امام حسن (علیه السلام) امام حسین (علیه السلام) امام علی بن حسن (سجاد) (علیه السلام) امام محمد بن علی (باقر) (علیه السلام) امام جعفر بن محمد (صادق) (علیه السلام) امام موسی بن جعفر (کاظم) (علیه السلام) امام علی بن موسی (رضا) (علیه السلام) امام محمد بن علی (جوادی) (علیه السلام) امام علی بن محمد (هادی) (علیه السلام) امام حسن بن علی (عسکری) (علیه السلام) امام زمان (علیه السلام) عجل الله تعالی فرجه الشریف

پیرامون

در درس چهار یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ را تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی) برشمردیم. بر مبنای این مسئولیت پیامبر ﷺ وظیفه داشتند معارف قرآن را به مردم بیاموزند؛ پس تعیین مصداق اولی الامر در حدیث جابر نیز در راستای انجام مسئولیت مرجعیت علمی ایشان انجام گرفته است.

جمع‌بندی نکات

نزول آیه اولی الامر (اطاعت) مقدم بر بیان حدیث جابر است.	نزول آیه اولی الامر (اطاعت) و بیان حدیث جابر
پیامبر ﷺ مصداق اولی الامر را در حدیث جابر امامان معرفی می‌کنند.	
پیش‌بینی پیامبر ﷺ: زنده ماندن جابر تا زمان امام باقر (علیه السلام)	نکات حدیث جابر
امام زمان (علیه السلام) که فرزند امام حسن بن علی (علیه السلام) هستند، هم‌نام و هم‌کنیه پیامبر ﷺ می‌باشند.	
امام زمان (علیه السلام) تنها امامی هستند که از نظرها غایب می‌شوند.	
عقیده به امام زمان نیازمند ایمان راسخ است.	

سؤال کلیدی: میراث گرانبهای پیامبر ﷺ برای مردم چه بود؟

۴- حدیث ثقلین: پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می فرمود:

إِنِّي تَارِكُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ من در میان شما دو چیز گرانبها می گذارم:
 كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم را
 مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا اگر به این دو تمسک جویند
 لَنْ تَضَلُّوا أَبَدًا هرگز گمراه نمی شوید
 وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا و این دو هیچ گاه از هم جدا نمی شوند
 حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ تا این که کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.

کلیدواژه: کتاب الله و عترتی

نکات حدیث

«کتاب الله و عترتی اهل بیته»

«ما ان تمسکتکم بهما
 لن تضلوا ابدا»

«آنها لن یفترقا»

۱ این حدیث را پیامبر ﷺ به طور مکرر در تمام عمر خود از جمله روزهای آخر عمرشان می فرمودند.

۲ دو میراث گرانبهای پیامبر ﷺ قرآن و عترت (اهل بیت) است.

۳ شرط عدم گمراهی انسانها تمسک و پیروی از قرآن و اهل بیت است.

۴ قرآن و عترت هیچ گاه از هم جدا نمی شوند و برای همیشه با هم اند.

۵ برنامه پیامبر ﷺ برای هدایت مردم تربیت معلمانی بود که به تبیین معارف قرآن پردازند و مشکلات مردم را حل کنند. پیامبر ﷺ اهل بیت را معلمان قرآن قرار داده، پس شرط عدم گمراهی پیروی از هر دو ثقل (قرآن و عترت) است.

تفکر در حدیث

با تفکر در این حدیث، چه پیامهایی را می توان استخراج کرد؟

- ۱- همان طور که قرآن و پیامبر ﷺ از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم اند.
- ۲- همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی می باشد.
- ۳- در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که از هر دو میراث پیامبر ﷺ (قرآن و عترت) پیروی کنند و به آن دو تمسک جویند.
- ۴- نمی توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد، بلکه باید از هر دوی آنها پیروی نمود.

جمع بندی نکات

۱- ظرف زمانی بیان حدیث: در تمام عمر پیامبر ﷺ به خصوص روزهای آخر عمر.

۲- مفهوم اصلی حدیث: لزوم پیروی توأمان از قرآن و اهل بیت شرط عدم گمراهی است.

۳- تکرار این حدیث از زبان مبارک پیامبر ﷺ نشان از اهمیت بسیار زیاد آن دارد.

سؤال کلیدی: پیامبر ﷺ در حدیث منزلت چه تشبیهی به کار برده اند؟

۵- حدیث منزلت: وقتی خداوند حضرت موسی عليه السلام را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد. خداوند نیز درخواست حضرت موسی عليه السلام را پذیرفت و او را مشاور و وزیر وی قرار داد.

پیامبر اکرم ﷺ نیز بارها به حضرت علی عليه السلام فرمود:

کلیدواژهها: هارون و موسی - مشاور، پشتیبان و شریک

أَنْتَ مِنِّي تو برای من
 بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى به منزله هارون برای موسی هستی؛
 إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي جز این که بعد از من پیامبری نیست.

نکات حدیث

- ۱ پیامبر ﷺ در حدیث منزلت خودشان را به حضرت موسی علیه السلام و حضرت علی علیه السلام را به هارون تشبیه کرده‌اند.
- ۲ همان‌طور که خداوند هارون را مشاور و وزیر حضرت موسی علیه السلام قرار داد خداوند، حضرت علی علیه السلام را نیز مشاور، پشتیبان و شریک پیامبر ﷺ در امر هدایت مردم قرار داده است.
- ۳ عبارت «آلا لا نبی بعدی» در این حدیث به مسئله ختم نبوت اشاره دارد.

جمع‌بندی نکات

در این حدیث پیامبر ﷺ، خودشان را به حضرت موسی علیه السلام و حضرت علی علیه السلام را به هارون تشبیه کرده‌اند. همان‌طور که هارون مشاور و پشتیبان و شریک حضرت موسی علیه السلام بود، حضرت علی علیه السلام نیز مشاور و پشتیبان و شریک پیامبر ﷺ است.

شباهت‌ها
انتخاب هارون و حضرت علی علیه السلام برای این مقام توسط خداوند صورت گرفته است.

تفاوت‌ها: پس از حضرت موسی علیه السلام پیامبران دیگری آمدند، در صورتی که پس از حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم پیامبری نخواهد آمد و ایشان خاتم پیامبران‌اند.

پیامبر ﷺ بارها این حدیث را خطاب به حضرت علی علیه السلام فرموده‌اند.

سوال کلیدی: واقعه غدیر در چه زمانی روی داده است؟

۶- حدیث غدیر: پیامبر گرامی اسلام ﷺ در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضه حج را به جا آورد. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حجّه البلاغ» و «حجّه الوداع» مشهور است. در این حج، حدود هزاران نفر شرکت کرده بودند تا روش انجام‌دادن اعمال حج را از رسول خدا ﷺ فراگیرند و حج را با ایشان به جا آورند. پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذی‌حجه، در محلی به نام غدیر خم این آیه نازل شد:

مأثده، ۶۷

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ
بَلِّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ أَنْ جَاءَ مِنْ رَبِّكَ
وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ أَنْ جَاءَ مِنْ رَبِّكَ
فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ رِسَالَتَهُ
وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ خَدَاوَنَد رَا هَدَايَت نَمِي كَنَد.

کلیدواژه: بَلِّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ

مفهوم آیه: اهمیت مسئله جانشینی پیامبر ﷺ (آیه تبلیغ)

پیام آیه

- ۱ این آیه خطاب به پیامبر ﷺ است.
- ۲ خداوند به پیامبر دستور می‌دهد که مسئله جانشینی حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کند.
- ۳ خداوند عدم ابلاغ مسئله جانشینی را به معنای عدم ابلاغ رسالت می‌داند؛ پس اهمیت مسئله جانشینی و ولایت حضرت علی علیه السلام به اندازه مقام رسالت است.
- ۴ ابلاغ مسئله جانشینی و ولایت حضرت علی علیه السلام خطرهای زیادی را از سوی مخالفان به دنبال دارد که پیامبر ﷺ نیز از آنان آگاه است؛ به همین دلیل خداوند وعده حفظ جان پیامبر ﷺ را به او می‌دهد.
- ۵ کسانی که با ولایت حضرت علی علیه السلام مخالفت کنند، کافرند و خداوند هیچ‌گاه آنان را هدایت نخواهد کرد.
- ۶ پس از نزول این آیه، پیامبر ﷺ در طی دو سخن «مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» و «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کردند.

از دقت در عبارت «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک» می‌فهمیم که این آیه بیانگر مسئولیت «دریافت و ابلاغ وحی» پیامبر ﷺ است.

تدبر کنید

در آیه بالا تدبر کنید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- ۱- خداوند چه فرمانی به پیامبر ﷺ می‌دهد؟
پاسخ: جانشینی حضرت علی رضی الله عنه را به مردم برساند و ابلاغ کند.
- ۲- اهمیت این فرمان چه قدر است؟
پاسخ: به اندازه‌ای که اگر انجام نشود، اصل رسالت به انجام نرسیده است.
- ۳- چرا خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد؟
پاسخ: زیرا ابلاغ این پیام، منافع برخی را به خطر می‌انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

سؤال کنید: پیامبر ﷺ چه موضوع مهمی را در واقعه غدیر به مردم ابلاغ کرد؟

بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم ﷺ دستور داد همه توقف کنند تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته‌اند، برگردند. ظهر شده بود؛ ابتدا نماز را به جا آوردند و سپس، پیامبر ﷺ در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد. آن حضرت در قسمتی از سخنرانی از مردم پرسید:

أَيُّهَا النَّاسُ ای مردم
مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ چه کسی به مؤمنان
مِنْ أَنْفُسِهِمْ از خودشان سزاوارتر است؟

گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.
سپس فرمود:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ هر کس که من ولی و سرپرست اویم،
فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ علی نیز ولی و سرپرست اوست.

و این جمله را سه بار تکرار کرد.

در پایان سخنرانی نیز از حاضران خواست که مطالب گفته‌شده را به غایبان برسانند. پس از آن، مردم برای عرض تبریک و شادباش به سوی امام آمدند و با وی بیعت کردند.

تدبر در حدیث

درباره واقعه بزرگ غدیر بیندیشید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

الف) چرا مراسم غدیر هم‌زمان با بزرگ‌ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

پاسخ: به خاطر این که مسئله خلافت و جانشینی حضرت علی رضی الله عنه به وسیله حجاج که بیش از صد هزار نفر بودند به سراسر سرزمین‌های اسلامی رسانده شود تا حجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعداً ادعا نکنند که پیامبر ﷺ جانشینی برای خود نصب نکرده است.

ب) چرا خداوند انجام‌ندادن این مأموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

پاسخ: تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد. در غیر این صورت بعد از وفات رسول خدا، اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت و جامعه اسلامی رو به ضعف و زوال می‌نهاد. پس انجام‌ندادن این مأموریت که باعث لطمه به دین می‌شد، مساوی عدم انجام رسالت بود.

ج) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی علیه السلام پس از پایان مراسم نشانه چیست؟

پاسخ: آشکار است که این شادباش در صورتی صحیح است که در آن روز حضرت علی علیه السلام از سوی خدا و رسول خدا به مقامی بلند رسیده باشد و جز در این صورت تهنیت معنی نداشت. در واقع این تبریک نشانه معرفی امام علی علیه السلام به عنوان جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله است و تبریک و دست دادن به منزله بیعت و قبول ولایت از جانب مردم است.

د) چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟

پاسخ: اولاً: پیامبر اسلام پیش از جمله «من کنت مولاه» فرمودند: «ایها الناس بالمؤمنین من انفسهم» همان طور که در جمله پیشین صحبت از اولویت و ولایت است، در جمله بعد هم باید صحبت از ولایت و سرپرستی باشد تا ارتباط معنوی در جمله محفوظ بماند. ثانیاً: هیچ عاقلی باور نمی کند که پیامبر مردم را در شرایط و در آن هوای گرم نگه دارد و منظورش فقط این باشد که بگوید هر کس من دوست او هستم علی علیه السلام دوست اوست.

ثالثاً: اگر مولی به معنی دوست باشد ابلاغ نشدن چنین پیامی نمی تواند مساوی انجام پذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

جمع بندی و نکات

ظرف زمانی: روز هجدهم ماه ذی حجه سال دهم هجرت که سال آخر زندگی پیامبر صلی الله علیه و آله بود.

• به دلیل این که آخرین حج پیامبر صلی الله علیه و آله بود به «حجة الوداع» و چون در آن مسئله ولایت حضرت علی علیه السلام ابلاغ شد به «حجة البلاغ» مشهور است.

محل رویداد: غدیر خم

رخ دادن این واقعه در مراسم حج با حضور هزاران نفر از مردم نشان از اهمیت بالای آن و لزوم اطلاع همگان از آن دارد.

• مردم برای یادگرفتن روش انجام اعمال حج و انجام حج با پیامبر صلی الله علیه و آله به مکه رفته بودند.

پیامبر صلی الله علیه و آله با یک سخنرانی مفصل مردم را آماده بیان مسئله جانشینی کردند.

پیامبر صلی الله علیه و آله خطاب به مردم فرمودند: «چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟»

مردم گفتند: «خدا و پیامبرش» به ما ولایت و سرپرستی دارند.

واقعه غدیر

پیامبر صلی الله علیه و آله خطاب به مردم فرمودند: «هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست.»

• پیامبر صلی الله علیه و آله این سخن را سه بار تکرار کردند تا همگان بشنوند و از حاضران خواستند تا به غائبان برسانند.

• به سه دلیل کلمه «مولی» در این حدیث به معنای سرپرست است نه دوست:

(۱) پیامبر صلی الله علیه و آله قبل از بیان سخن «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کرد که بیانگر «ولایت و سرپرستی» بود و این دو جمله باید با هم متناسب باشند.

(۲) ابلاغ دوستی حضرت علی علیه السلام با پیامبر صلی الله علیه و آله متناسب با آیه تبلیغ نیست، زیرا اهمیت بیان مسئله ای که همه آن را می دانند، نمی تواند به اندازه اهمیت رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله باشد.

(۳) طراحی و انجام این واقعه بزرگ و تاریخی و بیان خطبه ای طولانی نیز متناسب با بیان دوستی پیامبر صلی الله علیه و آله و حضرت علی علیه السلام نیست (از این دوستی همه باخبر بودند) بلکه متناسب با اعلام ولایت حضرت علی علیه السلام است.

پیامبر صلی الله علیه و آله در واقعه غدیر مقام ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کردند.

مردم پس از این واقعه به حضرت علی علیه السلام تبریک گفتند که این موضوع نشان از بیعت و پذیرش ولایت حضرت علی علیه السلام دارد.

سؤال کلیدی: شان نزول آیه تطهیر را شرح دهید.

عصمت ائمه اطهار علیهم السلام:

از آن جا که امام علی علیه السلام و دیگر امامان علیهم السلام دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله بر عهده دارند ضروری است که آنان نیز مصون از گناه و خطا باشند. چنان که توضیح داده شد، ضرورت داشتن این ویژگی، یکی از دلایل معرفی امام از جانب خداست.

در آیاتی از قرآن کریم و سخنان رسول خدا ﷺ به این مسئله اشاره شده است. یکی از آن‌ها نزول آیه تطهیر است. **أَمْ سَلَمَةَ**، همسر رسول خدا ﷺ می‌گوید: روزی ایشان در خانه استراحت می‌کرد که دختر بزرگوارش **فاطمه زهرا** علیها السلام وارد شد و سلام کرد. پیامبر ﷺ پاسخ داد و ایشان را به کنار خود دعوت کرد. پس از وی حضرت **علی** علیهما السلام، امام حسن علیهما السلام و امام حسین علیهما السلام آمدند. رسول خدا ﷺ آنان را نیز در کنار خود جای داد. آن‌گاه برای آنان دعا کرد: **«خدا یا! اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن.»** در همین زمان فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد.

احزاب، ۳۳

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً همانا خدا اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.

کلیدواژه‌ها: أَهْلَ الْبَيْتِ - يَطَهِّرْكُمْ تَطْهِيراً

مفهوم آیه: عصمت اهل بیت ﷺ

پیام آیه

- ۱ اراده و خواست خداوند در دور کردن هر نوع پلیدی و ناپاکی از اهل بیت ﷺ عصمت آن‌ها را اثبات می‌کند.
 - ۲ در این آیه منظور از اهل بیت «امام علی علیهما السلام، حضرت فاطمه علیها السلام، امام حسن علیهما السلام و امام حسین علیهما السلام» هستند.
 - ۳ چون اهل بیت ﷺ معصوم‌اند (علت)، پیروی از سخنان آن‌ها واجب است و سخن و عمل آنان برای ما حجت می‌باشد. (معلول)
 - ۴ این آیه عصمت را فقط مخصوص اهل بیت می‌داند.
 - ۵ در آیه تطهیر «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهّركم تطهیرا» اهل بیت را معرفی و عصمت آنان را بیان کردیم که لزوم پیروی از آنان را ایجاب می‌کند؛ در حدیث ثقلین نیز با توجه به جاودانگی قرآن، می‌توان جاودانگی و عصمت اهل بیت را فهمید که لزوم پیروی از آنان را ایجاب می‌کند؛ پس در این موضوع حدیث ثقلین و آیه تطهیر هم‌مفهوم‌اند.
- البته دقت کنید که در ثقلین به همه ۱۴ معصوم اشاره دارد اما آیه تطهیر فقط به ۵ نفر از آن‌ها که عبارت‌اند از: حضرت محمد ﷺ، حضرت علی علیهما السلام، حضرت زهرا علیها السلام، امام حسن علیهما السلام، امام حسین علیهما السلام.

با تفکر در این آیه درمی‌یابیم که:

- ۱- این آیه تعداد خاصی از خانواده پیامبر ﷺ را دربرمی‌گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در این‌جا افراد خاصی از اهل بیت ﷺ موردنظر است و شامل سایر بستگان پیامبر نمی‌شود.
- ۲- چون این تعداد خاص معصوم‌اند، سخن و عمل آنان مطابق با دین و بیان‌کننده دستورات الهی است.

سوال کلیدی: پیامبر ﷺ چگونه مصداق اهل بیت ﷺ را در آیه تطهیر به مردم معرفی می‌کردند؟

پیامبر ﷺ برای آگاه کردن مردم از این موضوع، مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه علیها السلام می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

کلیدواژه‌ها: عصمت اهل بیت - تطهیر

تذکره از آن‌جا که در زمان نزول این آیه از میان اهل بیت فقط امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین ﷺ حضور داشتند، در این واقعه تنها نام این چهار بزرگوار ذکر شده است. در سخنان دیگر پیامبر ﷺ، امامان بعدی هم جزء اهل بیت شمرده شده‌اند.

راوی واقعه: ام سلمه همسر پیامبر ﷺ
 اهل بیت عبارت‌اند از: حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه علیها السلام - امام حسن علیه السلام امام حسین علیه السلام
 دعای پیامبر ﷺ در حق اهل بیت: «خدایا! اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!»
 خداوند دعای پیامبر ﷺ را اجابت کرد و آیه تطهیر را نازل نمود.
 نحوه اطلاع‌رسانی پیامبر ﷺ به مردم درباره شناخت اهل بیت: «پیامبر ﷺ هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد اهل خانه فاطمه علیها السلام را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.»

نتیجه‌گیری

با بررسی این آیات و احادیثی که گفته شد، روشن می‌شود:
 الف) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، با هدایت و راهنمایی خداوند، حضرت علی علیه السلام و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده‌دار مسئولیت امامت‌اند.
 ب) لازمه این مرتبه از جانشینی، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است؛ همان‌گونه که رسول خدا صلی الله علیه و آله این دو ویژگی را دارا بود.
 ج) حضرت فاطمه زهرا علیها السلام جزء اهل بیت است و اگرچه عهده‌دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری است.

تجزیه و تحلیل

واقعه مربوط	شخص / اشخاص	مقام	آیه / حدیث مرتبط
مراسم دعوت خویشان	حضرت علی علیه السلام	برادری، وصایت، خلافت	«انذر عشیرتک الاقربین»
نزول آیه ولایت	حضرت علی علیه السلام	ولایت	«اتما ولیکم الله و رسوله و الذین ءامنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون»
حدیث جابر	اهل بیت علیهم السلام (علی، حسن، حسین، علی بن حسین، ... و حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف)	اولی الامر	«یا ایها الذین ءامنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»
حدیث ثقلین	اهل بیت علیهم السلام (علی، فاطمه، حسن و حسین، ... و حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف)	عصمت	«اتى تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسكتکم بهما لن تضلوا ابداً و انهما لن یفترقا حتی یردا علیّ الحوض»
حدیث منزلت	حضرت علی علیه السلام	مشاور، پشتیبان، شریک و وزیر	«انت متی بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدی»
حدیث غدیر	حضرت علی علیه السلام	ولایت	«یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس» «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» «من كنت مولاه فهذا علی مولاه»
نزول آیه تطهیر	اهل بیت علیهم السلام (علی، فاطمه، حسن و حسین)	عصمت	«اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا»

ظرف زمانی رخداد	واقعه
سه سال پس از بعثت پیامبر ﷺ	مراسم دعوت خویشان
به طور مکرر در تمام عمر به خصوص در آخر عمر شریف پیامبر ﷺ	حدیث ثقلین
روز هجدهم ماه ذی حجه سال دهم هجرت (سال آخر زندگی پیامبر ﷺ)	واقعه غدیر

عبارت تکرار شده	تعداد تکرار	نام واقعه
درخواست پیامبر از خویشان برای یاری ایشان در گسترش اسلام و پاسخ حضرت علی رضی الله عنه به این درخواست: «من یار و یاور تو خواهم بود ای رسول خدا».	۳ بار	مراسم دعوت خویشان
«اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتُم بهما لن تصلوا ابدأ و انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض»	مکرراً در طول عمر به خصوص اواخر عمر	حدیث ثقلین
«أنت متی بمنزلة هارون من موسی آلا أنه لا نبی بعدی»	بارها (مکرراً)	حدیث منزلت
«من کنت مولاه و فهذا علی مولاه»	۳ بار	واقعه غدیر

راهنمای

- ① برای پاسخگویی به این درس باید هر واقعه را با کلیدواژه‌های درون متنش و آیه مرتبط با آن به خوبی یاد بگیرید.
- ② عباراتی که در وقایع با هم مشابه‌اند را در جدول‌های بهتر بدانیم انتهای درس بیان کردیم، این جدول‌ها را به خوبی یاد بگیرید.
- ③ در واقعه غدیر ترتیب اتفاقات اهمیت زیادی دارد.
- ④ در حدیث ثقلین متن حدیث را به خوبی یاد گرفته و ارتباط آن را با آیه تطهیر بدانید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۲۰۸- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام آیه را در حالی که با شتاب به سوی مسجد می‌آمد، برای آگاهی مردم می‌خواند و مصداق آن کیست؟ (سراسری تهری ۹۶)

- ۱) تطهیر - امام علی و حضرت زهرا و حسنین : را در کنار خود جای داد و فرمود: «خدا یا اینان اهل بیت من هستند».
 - ۲) ولایت - امام علی و حضرت زهرا و حسنین : را در کنار خود جای داد و فرمود: «خدا یا اینان اهل بیت من هستند».
 - ۳) تطهیر - امام علی رضی الله عنه که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.
 - ۴) ولایت - امام علی رضی الله عنه که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.
- ۲۰۹- از آیه شریفه «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ» به کدام موضوع پی می‌بریم؟

- ۱) مصداق آیه امام علی رضی الله عنه بود، تا مردم بدانند که ایشان در همه حال حتی در رکوع نماز به مستمندان کمک می‌کند. (سراسری هنر ۹۵)
- ۲) مصداق آیه امام علی رضی الله عنه بود تا مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.
- ۳) پیامبر اسلام ﷺ، حضرت علی رضی الله عنه را بعد از واقعه دادن انگشتر در هنگام رکوع به فقیر، به جانشینی خود منصوب کردند.
- ۴) در این آیه، خداوند و پیامبر ﷺ و پس از ایشان کسی به عنوان ولی معرفی شده که به خدا ایمان دارد و نماز را برپا دارد.

۲۱۰- با توجه به حدیث شریف منزلت، تفاوت منزلت هارون رضی الله عنه برای موسی رضی الله عنه و امام علی رضی الله عنه برای پیامبر اسلام ﷺ به دلیل کدام ویژگی پیامبر ﷺ بود و جمله «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» در چه زمانی بیان شده است؟ (سراسری خارج کشور ۹۵)

- ۱) خاتمیت - پس از برگزاری حجةالبلاغ
- ۲) عصمت - پس از برگزاری حجةالبلاغ
- ۳) خاتمیت - دعوت خویشان در روز انذار
- ۴) عصمت - دعوت خویشان در روز انذار

۲۱۱- در سال سوم بعثت چه فرمانی از جانب خداوند برای پیامبر ﷺ آمد و در آن جلسه پیامبر اکرم ﷺ در مورد امیرالمؤمنین ﷺ چه فرمودند؟

(سراسری انسانی ۹۴)

۱) انذار کن - «همانا این (حضرت علی علیه السلام)، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۲) بشارت بده - «همانا این (حضرت علی علیه السلام)، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۳) انذار کن - «تو (حضرت علی علیه السلام)، برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»

۴) بشارت بده - «تو (حضرت علی علیه السلام)، برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»

۲۱۲- چرا پیامبر گرامی اسلام ﷺ در شرایطی که حتی خویشانش دعوت او را نپذیرفته بودند، در ابتدای دعوتش برای خود جانشین معین کردند؟

(سراسری هنر ۹۴)

۱) ضروری بود پیامبر اسلام ﷺ خویشان خود را انذار دهد تا بعد از خودش بزرگان بنی هاشم از جانشین ایشان پیروی کنند.

۲) جانشینی پیامبر ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود و نمی توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد.

۳) حضور و پذیرش و مشارکت مردم در امر جانشینی رسول خدا ﷺ از چنان اهمیتی برخوردار است که پیامبر ﷺ اقدام به این کار نمود.

۴) همان طور که پیامبر گرامی اسلام ﷺ مسئولیت هایی را از جانب خداوند انجام می داد، ضروری است که پس از ایشان کسانی به عنوان امام انجام دهند.

۲۱۳- کدام آیات به ترتیب در «غدیر خم» و «منزل ام سلمه» بر پیامبر گرامی اسلام ﷺ نازل شد و کدام حدیث را پیامبر گرامی ﷺ در روزهای آخر عمر خود مکرر می فرمودند؟

(سراسری زبان ۹۴)

۱) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك...» - آیه تطهیر - حدیث ثقلین ۲) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك...» - آیه تطهیر - حدیث منزلت

۳) «إنا ولینکم الله ورسوله و الذین آمنوا...» - آیه اولی الامر - حدیث ثقلین ۴) «إنا ولینکم الله ورسوله و الذین آمنوا...» - آیه اولی الامر - حدیث منزلت

۲۱۴- با توجه به آیه شریفه «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك و إن لم تفعل فما بلغت رسالته...» اهمیت این فرمان در کدام جمله است و خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می دهد که او را از چه چیزی، حفظ خواهد کرد؟

(سراسری فارغ از کشور ۹۴)

۱) «ما أنزل إليك من ربك» - سرکشی های قوم کافرین ۲) «ما أنزل إليك من ربك» - خطرات احتمالی منافقان

۳) «فما بلغت رسالته» - سرکشی های قوم کافرین ۴) «فما بلغت رسالته» - خطرات احتمالی منافقان

۲۱۵- از دقت در پیام آیه شریفه «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك و إن لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس إن الله لا یهدی القوم الکافرین» کدام مفهوم دریافت نمی شود؟

(سراسری ریاضی ۹۳)

۱) هم وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت پر فراز و فرود بیست و سه ساله ۲) بی نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و اجتناب ناپذیر است.

۳) حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان، علی علیه السلام ۴) ابلاغ ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام، خالی از هر دغدغه دل آزار است.

۲۱۶- اگر از فرهنگ فطرت پسند اسلام، جوای مسدود بودن همیشگی راه ضلالت شویم، پیام کدام مورد، وافی به این مقصود ماست؟

(سراسری ریاضی ۹۳ با تغییر)

۱) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی...»

۲) «إنا ولینکم الله ورسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة...»

۳) «یا ایها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك و إن لم تفعل فما بلغت رسالته»

۴) «لقد منّ الله علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولا من انفسهم یتلوا علیهم آیاته...»

۲۱۷- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست»، یک سخن گفته ایم و پیام این جمله این است که

(سراسری انسانی ۹۳)

۱) نادرست - انسان در هر زمان محتاج به شناخت راه هدایت است

۲) نادرست - آثار و نشانه های عصمت را می توان از اقوال و افعال معصومان دریافت

۳) درست - فقط خدا است که تعیین کننده فرد شایسته احراز مقام امامت است

۴) درست - مسئولیت تعلیم و تبیین تعالیم دین و ولایت و سرپرستی جامعه، تعطیل بردار نیست

۲۱۸- اگر از ما بپرسند: «چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر، به معنای سرپرست است، نه دوست؟» می گوییم به این دلیل که

(سراسری هنر ۹۳)

۱) این کلمه فقط برای همین معنی وضع شده است و عنوان حقیقت به خود گرفته است

۲) امامت و ولایت، استمرار راه نبوت است و قبول آن دو، ایجاب می کند دریافت چنین معنایی را

۳) مستمسک پیامبر گرامی اسلام ﷺ در کاربرد این کلمه، جمله «من اولی التاس بالمؤمنین من انفسهم» بوده است

۴) پیامبر گرامی اسلام ﷺ با توجه دادن حاضران به آیه «إنا ولینکم الله ورسوله و الذین آمنوا...» فرمود: «من كنت مولاة...»

۲۱۹- درخواست حضرت موسی علیه السلام از خداوند که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک او در امر هدایت مردم قرار دهد و عبارت «یا ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» به ترتیب در مستند روایی و مورد تمسک نبی گرامی اسلام ﷺ قرار گرفت که جمله سه بار مکرر آن حضرت در مستند و است.

(سراسری زبان ۹۳)

۱) غدیر - منزلت - نخست - «انت متی بمنزلة هارون من موسی» ۲) منزلت - غدیر - نخست - «انت متی بمنزلة هارون من موسی»

۳) غدیر - منزلت - دوم - «من كنت مولاة فهذا علی مولاة» ۴) منزلت - غدیر - دوم - «من كنت مولاة فهذا علی مولاة»

(سراسری خارج از کشور ۹۳)

۲۲۰- پیامبر گرامی اسلام ﷺ، راسخان در اعتقاد را مرتبط با حدیث در خصوص معرفی فرمود.

(۱) ثقلین - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند

(۲) جابر - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند

(۳) ثقلین - امامت و ولایت مستمر و پایدار بعد از خود

(۴) جابر - امامت و ولایت مستمر و پایدار بعد از خود

۲۲۱- ظهور فرقه‌ها و اندیشه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات پیچیده اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، بیانگر نیاز به و بودن آن است.

(سراسری ریاضی ۹۲)

(۱) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - الهی

(۲) امامت و رهبری در گستره زمان - انسانی

(۳) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - انسانی

(۴) امامت و رهبری در گستره زمان - الهی

(سراسری انسانی ۹۲)

۲۲۲- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت، برای انسان‌ها ممکن نیست» از این جمله، نتیجه می‌شود که

(۱) تحقق اهداف رسالت، در استمرار امامت و ولایت است

(۲) ناتوانی در تشخیص با ارتباط خالصانه با خداوند، قابل جبران است

(۳) تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خدا است

(۴) امامت، آن‌گاه الهی است که امام و پیشوا مصون از خطا و اشتباه باشد

۲۲۳- از دقت در پیام آیه شریفه «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون» به پی می‌بریم.

(سراسری خارج از کشور ۹۲)

(۱) استمرار حاکمیت اسلام در گستره تاریخ تا برپایی قیامت

(۲) منحصرکردن ولایت خدا و رسول و اوصیای برحق او

(۳) عوامل کمال‌بخش به انسان که برپایی نماز و پرداخت زکات است

(۴) نیاز فطری انسان به ولایت و سرپرستی خدا و رسول و اوصیای برحق او

۲۲۴- پیامبر گرامی ﷺ در حدود سال سوم بعثت در یک دعوت آشکار و در پایان به آنان فرمود: «همانا این (علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» این اقدام پیامبر ﷺ نشان می‌دهد که

(سراسری ریاضی ۹۱ با تغییر)

(۱) عامه مردم را به توحید دعوت کرد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود

(۲) خویشان خود را اذکار داد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود

(۳) خویشان خود را اذکار داد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد؛ تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند

(۴) عامه مردم را به توحید دعوت کرد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد؛ تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند

۲۲۵- گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه‌های ضد و نقیض فرقه‌های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه در زندگی «انسان» ایجاب می‌کند

(سراسری تهرپی ۹۱ با اندکی تغییر)

(۱) وجود و حضور یک امام از جانب خداوند را که حقیقت آن در حدیث «ثقلین» ترسیم شده است

(۲) بیداری «امت» را در هر زمان که دین الهی را پاسخگوی نیازهای خود بدانند و به آن تمسک کنند

(۳) اکمال دین و اتمام نعمت را که در حادثه غدیر، محقق شد و خدای متعال فرمود: «الیوم اکملت لکم دینکم»

(۴) استمرار قلمروهای سه‌گانه رسالت را در هر زمان که آن‌چه را پیامبر اکرم ﷺ حلال و حرام اعلام کرده، تا روز قیامت چنین خواهد بود

۲۲۶- جمع شدن وجود مقدس فاطمه زهرا (علیها السلام) و علی مرتضی (علیه السلام) و امام مجتبی (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) در کنار پیامبر گرامی اسلام ﷺ، جمله دعایی پیامبر و نزول آیه را به دنبال داشت.

(سراسری انسانی ۹۱)

(۱) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - ولایت

(۲) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - تطهیر

(۳) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گرداندم تا نماز به پای دارند - تطهیر

(۴) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گرداندم تا نماز به پای دارند - ولایت

۲۲۷- «جاودانگی قرآن، حکم به جاودانگی نگهبانان الهی در کنار آن می‌نماید تا لازم و ملزوم بودن وحی و حافظان واقعی آن از دستبرد راهزنان اندیشه، به اثبات برسد؛ این حقیقت از دقت در پیام مفهوم می‌گردد.

(سراسری زبان ۹۱)

(۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

(۲) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابداً و ایتها لن یفترقا ...»

(۳) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس»

(۴) «ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم، من کنت مولاه فهذا علی مولاه اللهم وال من والاه»

۲۲۸- اگر گفته شود: «با توجه به توسعه جوامع و تنوع یافتن مسائل و موضوعات زندگی در بستر زمان، راه حل دین اسلام برای تداوم رسالت و اجرای

(سراسری خارج از کشور ۹۱ با تغییر)

احکام الهی در همه زمان‌ها چیست؟» مفهوم کدام آیه پاسخ به این سؤال است؟

۱) «یا ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم»

۲) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

۳) «الم تر الی الذین یزعمون انهم آمنوا بما انزل الیک و ما انزل من قبلک»

۴) «اتما ولتیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة»

۲۲۹- این کلام پیامبر ﷺ که به پیشگاه خدا عرضه داشت: «خدا یا، اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن» مقدمه نزول آیه مبارکه شد که وسیله اطلاع‌رسانی به دیگران، بود.

(سراسری ریاضی ۹۰)

۱) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر ﷺ

۲) «اتما ولتیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة» - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر ﷺ

۳) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - ورود باشتاب پیامبر ﷺ به مسجد و سؤال او

۴) «اتما ولتیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة» - ورود باشتاب پیامبر ﷺ به مسجد و سؤال او

(سراسری تهرانی ۹۰)

۲۳۰- جمله «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» مقدمه طرح بود تا پیام محقق شود.

۱) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی» - «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»

۲) «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» - «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»

۳) «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» - «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

۴) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی» - «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

(سراسری هنر ۹۰)

۲۳۱- از حدیث شریف ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین ...» کدام پیام دریافت نمی‌گردد؟

۱) چون قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی خواهد بود.

۲) خداوند اراده کرده که همه پلیدی و ناپاکی را از شما اهل بیت دور گرداند.

۳) پیروی و تبعیت از یکی از این دو ممکن نیست چون سعادت مسلمانان در گرو پیروی از هر دو است.

۴) وقتی مسلمانان گمراه می‌شوند که از این دو پیروی نکنند و راهی مستقل از قرآن و عترت پیش گیرند.

۲۳۲- با چشم خود دیدن و از زبان پیامبر ﷺ شنیدن و از بین رفتن امکان کتمان و مخفی کردن مفهوم کدام آیه، عدم توقف رهبری الهی را اثبات کرد؟

(سراسری زبان ۹۰)

۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

۲) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»

۳) «الم تر الی الذین یزعمون انهم آمنوا بما انزل الیک و ما انزل من قبلک»

۴) «اتما ولتیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم را کعون»

۲۳۳- پیامبر گرامی اسلام ﷺ هدایت همیشگی امت اسلامی را در گرو به ثقلین اعلام فرمود که همچون لازم و ملزوم یکدیگرند و قرآن همیشگی، ایجاب می‌کند همیشگی را.

(سراسری خارج از کشور ۹۰)

۲) مودت خالصانه - قرآن و پیامبر ﷺ عصمت

۱) تمسک همیشگی - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۴) تمسک همیشگی - قرآن و پیامبر ﷺ عصمت

۳) مودت خالصانه - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۲۳۴- برخورداری امام، از ویژگی‌های خاص پیامبر ﷺ، نشانه بر دوش داشتن و تنها فرد شایسته برای معرفی امام است که این کار را از طریق انجام می‌دهد.

(سراسری تهرانی ۸۹)

۱) مرجعیت دینی و ولایت ظاهری - پیامبر - قرآن

۲) مرجعیت دینی و ولایت ظاهری - خدا - قرآن و پیامبر

۳) همه مسئولیت‌های پیامبر، جز دریافت و ابلاغ وحی - پیامبر - قرآن

۴) همه مسئولیت‌های پیامبر، جز دریافت و ابلاغ وحی - خدا - قرآن و پیامبر

۲۳۵- با توجه به حدیث شریف «انت متی بمنزلة هارون من موسی إلا انه لا نبی بعدی»، حدیث در شأن چه کسی است و منزلت هارون نزد موسی ﷺ کدام مورد است؟

(سراسری انسانی ۸۹)

۲) حضرت علی ﷺ مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت

۱) حضرت محمد ﷺ مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت

۴) حضرت محمد ﷺ برادر، وصی و جانشین من در میان شما

۳) حضرت علی ﷺ برادر، وصی و جانشین من در میان شما

۲۳۶- لازمهٔ جانشینی رسول خدا ﷺ و است و پیامبر گرامی اسلام ﷺ در واقعهٔ فرمودند: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

(۱) علم - عصمت - یوم غدیر (۲) علم - عصمت - یوم الانذار (۳) معجزه - ولایت - یوم الانذار (۴) معجزه - ولایت - یوم غدیر
 ۲۳۷- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام حدیث را به طور مکرر و مخصوصاً در روزهای آخر عمر خود می خواندند و چه مطلبی را می خواستند به امت خویش تفهیم کنند؟

(۱) تقلین - با توجه به این که اهل بیت معصومند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.
 (۲) منزلت - با توجه به این که اهل بیت معصومند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.
 (۳) منزلت - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمسک بجویند، هرگز گمراه نمی شوند.
 (۴) تقلین - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمسک بجویند، هرگز گمراه نمی شوند.
 ۲۳۸- آیات شریفهٔ و به ترتیب قبل از احادیث و نازل شده است.

(۱) ولایت - تطهیر - جابر - غدیر (۲) ولایت - تطهیر - غدیر - جابر (۳) اولی الامر - تبلیغ - غدیر - جابر (۴) اولی الامر - تبلیغ - جابر - غدیر
 ۲۳۹- با بررسی آیات و احادیث در تعیین امام، کدام مطلب نادرست است؟

(۱) حضرت فاطمه علیها السلام جزء اهل بیت است و اگرچه عهده دار امامت نبوده، اما دارای علم و عصمت کامل است.
 (۲) پیامبر ﷺ از طرف خدا معین می شود و تنها کسی که می تواند فرد شایستهٔ مقام امامت را برگزیند، پیامبر اسلام ﷺ است.
 (۳) لازمهٔ مقام امامت، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است، همان گونه که پیامبر ﷺ این دو ویژگی را دارا بود.
 (۴) پیامبر اکرم ﷺ، حضرت علی علیه السلام و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده دار مسئولیت امامت اند.
 ۲۴۰- حدیث جابر و حدیث غدیر به ترتیب با نزول کدام آیه از آیات قرآن، مرتبط می باشد؟

(۱) ولایت - تبلیغ (۲) تبلیغ - ولایت (۳) اولی الامر - ولایت (۴) اولی الامر - تبلیغ
 ۲۴۱- با تدبیر در آیهٔ شریفهٔ «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»، این واقعه دربردارندهٔ پیام های مهمی می باشد، به استثنای پیام

(۱) این واقعه، عصمت حضرت علی علیه السلام، حضرت فاطمه علیها السلام و امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام را اعلام می کند
 (۲) حدیث جابر در تبیین اهل بیت بیان شده است که نام و مشخصات امامان دوازده گانه را معرفی کرده است
 (۳) سخن و عمل اهل بیت معیار و ملاک است و اگر دربارهٔ احکام یا معارف، نظری ارائه کردند آن نظر برای ما حجیت دارد
 (۴) اهل بیت به معنای خاص، یعنی اهل بیت مطهر و معصوم فقط همین پنج نفر از خانوادهٔ پیامبرند و شامل افراد دیگر خانواده نمی شود
 ۲۴۲- عبارت «ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» به دنبال نزول آیهٔ شریفهٔ که بازتاب آن بیان شد.

(۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» - تعیین مصداق جانشینان الهی پیامبر ﷺ بود
 (۲) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتی» - تعیین مصداق جانشینان الهی پیامبر ﷺ بود
 (۳) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود
 (۴) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتی» - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود
 ۲۴۳- در کدام ماجرای تاریخی، پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرموده اند: «علی برادر و وصی و جانشین من می باشد»؟

(۱) در حادثهٔ غدیر پس از نزول آیهٔ تبلیغ
 (۲) در روزهای آخر عمر مبارک حضرت محمد ﷺ
 (۳) در نخستین روزی که حضرت، مأمور به دعوت علنی شد.
 (۴) در شب هجرت که حضرت علی علیه السلام به جای پیامبر ﷺ در بستر او خوابید.
 ۲۴۴- عبارت «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» به دنبال ابلاغ آیهٔ شریفهٔ مقرر شده و جملهٔ «الله یعصمک من الناس» مبتنی می باشد.

(۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و ...» - الهی بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند
 (۲) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و ...» - وجود خطرهای بزرگ - مصونیت جان پیامبر ﷺ
 (۳) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک» - الهی بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند
 (۴) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک» - وجود خطرهای بزرگ - مصونیت جان پیامبر ﷺ
 ۲۴۵- نزول کدام آیه بر پیامبر گرامی اسلام ﷺ، رفتن باشتاب پیامبر ﷺ به مسجد را به دنبال داشت؟

(۱) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»
 (۲) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت»
 (۳) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة ...»
 (۴) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

(مجموع علمی کاربردی ۸۷)

(سراسری فنی و حرفه ای ۸۷)

(سراسری تهرپی ۸۷)

(سراسری ریاضی ۸۷)

(سراسری فنی و حرفه ای ۸۸)

(سراسری انسانی ۸۷)

(سراسری تهرپی ۸۸)

(سراسری زبان ۸۹)

(سراسری هنر ۸۹ با اندکی تغییر)

۲۴۶- حدیث غدیر در تاریخ زندگی پیامبر ﷺ پس از نزول کدام آیه بر پیامبر شکل گرفت؟

(سراسری تهرانی ۸۶)

- (۱) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»
 (۲) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»
 (۳) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»
 (۴) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یمینون الصلوة و یؤتون الزکاة»

۲۴۷- وقتی خداوند حضرت موسی علیه السلام را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند چه درخواستی داشت و کدام حدیث پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله با این درخواست ارتباط دارد؟

(سراسری انسانی ۸۶)

- (۱) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر
 (۲) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت
 (۳) حضرت شعیب علیه السلام را یار و یاور او در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت
 (۴) حضرت شعیب علیه السلام را یار و یاور او در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر

۲۴۸- موضوعات «غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه» و «ختم نبوت» در کدام احادیث مطرح شده‌اند؟

(سراسری فارغ از کشور ۸۶ و سراسری فنی و حرفه‌ای ۸۵)

- (۱) غدیر - جابر (۲) ثقلین - منزلت (۳) جابر - منزلت (۴) جابر - ثقلین

۲۴۹- با توجه به آیه شریفه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»، دستور خداوند بر اطاعت مطلق و بی‌قید و شرط از «اولی الامر» نشانه آنان است.

(سراسری فارغ از کشور ۸۴)

- (۱) علم و عصمت (۲) لیاقت و علم (۳) خردمندی و شایستگی (۴) آگاهی و بصیرت

۲۵۰- وجود خطرات تهدید برای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از دقت در کدام قسمت آیه تبلیغ به دست می‌آید؟

- (۱) «بلغ ما انزل الیک من ربک»
 (۲) «و ان لم تفعل فما بلغت رسالته»
 (۳) «و الله یعصمک من الناس»
 (۴) «ان الله لا یهدی القوم الکافرین»

۲۵۱- همیشگی بودن وجود معصوم از دقت در مفهوم کدام حدیث به دست می‌آید؟

- (۱) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» (۲) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ...»
 (۳) «من کنتم مولاة فهذا علی مولاة» (۴) «انت متی بمنزلة هارون من موسی آلا انه لا نبی بعدی»

۲۵۲- اگر بگویند: «پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نسبت به مسئولیت «ولایت ظاهری» سکوت کرده است»، همه موارد زیر این اصل را ابطال می‌کند، به جز

- (۱) قرآن کریم کامل‌ترین کتاب الهی است
 (۲) امامت یک اصل روشن در تاریخ اسلام است
 (۳) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت حکومت است
 (۴) خدای متعال هدایتگر مردم در همه امور زندگی است

۲۵۳- اگر بگوییم: «پیامبر صلی الله علیه و آله، حضرت علی علیه السلام و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده‌دار مسئولیت امامت‌اند»، پیام کدام آیه / حدیث را ترسیم کرده‌ایم؟

- (۱) حدیث جابر (۲) آیه ولایت (۳) حدیث ثقلین (۴) آیه تطهیر

۲۵۴- عبارت دعایی پیامبر صلی الله علیه و آله که می‌فرمایند: «خدا یا! اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هرگونه پلیدی و ناپاکی حفظ کن»، آیه مبارکه یا حدیث شریف بیان شده که موضوع نهایی مورد اخبار آن، است.

- (۱) مقدم بر - تطهیر - لزوم فرارگیری معیارهای اصلی زندگی بر محور سخن و عمل اهل بیت
 (۲) مقدم بر - ثقلین - حضور جاودانه قرآن در کنار اهل بیت معصوم تا روز قیامت
 (۳) مؤخر از - تطهیر - لزوم فرارگیری معیارهای اصلی زندگی بر محور سخن و عمل اهل بیت
 (۴) مؤخر از - ثقلین - حضور جاودانه قرآن در کنار اهل بیت معصوم تا روز قیامت

۲۵۵- کدام عبارت بیانگر آن است که حضرت علی علیه السلام مشاور و پشتیبان و شریک و جانشین پس از پیامبر است؟

- (۱) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی»
 (۲) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین ...»
 (۳) «انت متی بمنزلة هارون من موسی»
 (۴) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»

۲۵۶- لازمه جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله است که اثبات مورد دوم با جست‌وجو در معارف نورانی آیه مبارکه به دست می‌آید.

- (۱) ایمان و تقوا - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ...»
 (۲) علم و عصمت - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ...»
 (۳) ایمان و تقوا - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا ...»
 (۴) علم و عصمت - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا ...»

۲۵۷- این که «وضع فرهنگی و سیاسی زمان پیامبر صلی الله علیه و آله، اعلام جانشینی ایشان را عاری از خطر و دغدغه نمی‌گذاشت»، پیام بیان‌شده کدام یک از آیات زیر می‌باشد؟

- (۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم ...»
 (۲) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ...»
 (۳) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ...»
 (۴) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا ...»

۲۵۸- موضوع علم و عصمت کامل حضرت فاطمه علیها السلام نه به عنوان امام، بلکه به عنوان یکی از معصومین از توجه در مفاهیم نورانی و تاریخی کدام یک

از آیات زیر اثبات می شود؟

- (۱) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا...»
 (۲) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...»
 (۳) «انت متی بمنزلة هارون من موسی»
 (۴) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»

۲۵۹- کدام یک از موارد زیر بر فرض سکوت پیامبر صلی الله علیه و آله در رابطه با مسئولیت های «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» شان خط بطلان می کشد؟

- (۱) برای جلوگیری از تحریف قرآن، وجود امام نیازی ضروری است.
 (۲) پیامبر صلی الله علیه و آله ظهور مکاتب مختلف با گسترش اسلام را از پیش می دانستند.
 (۳) عصمت پیامبر صلی الله علیه و آله ایجاب می کند ایشان دچار هیچ خطا و گناهی نشوند.
 (۴) اسلام کامل ترین دین الهی است و قرآن هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.

۲۶۰- این که جانشینی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ویژگی هایی دارد که نباید به مردم واگذار کرد، بلکه باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود، بیانگر مفهوم

کدام یک از موارد زیر است؟

- (۱) نزول آیه تطهیر (۲) حدیث جابر (۳) یوم الانذار (۴) نزول آیه ولایت

۲۶۱- شتاب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در تفسیر مربوط به شأن نزول کدام یک از آیات مبارکه زیر می باشد؟

- (۱) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یوتون الزکاة و هم راکعون»
 (۲) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»
 (۳) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»
 (۴) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک»

۲۶۲- پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله عبارت «همانا این (حضرت علی علیه السلام)، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود» را در جریان

در و در پی دریافت فرمان از جانب خداوند، بیان فرمودند.

- (۱) یوم الغدير - سال دهم هجرت - «بلغ ما انزل الیک من ربک»
 (۲) یوم الغدير - سال سوم بعثت - «أنذر عشیرتک الاقربین»
 (۳) یوم الانذار - سال دهم هجرت - «بلغ ما انزل الیک من ربک»
 (۴) یوم الانذار - سال سوم بعثت - «أنذر عشیرتک الاقربین»

۲۶۳- کدام عبارت نورانی مقدمه حدیث «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» را فراهم کرد؟

- (۱) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی»
 (۲) «انت متی بمنزلة هارون من موسی ألا اینه لا نبی بعدی»
 (۳) «یا ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من أنفسهم»
 (۴) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا»

۲۶۴- برخاستن تکبیر مردم و به جا آوردن حمد و سپاس حق تعالی توسط رسول خدا صلی الله علیه و آله، در طی جریان نزول آیه شریفه ملقب به آیه

..... بعد از پرسش و پاسخ محقق گشت.

(۱) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک...» - تبلیغ - «ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟ خدا و پیامبرش بر ما ولایت و

سرپرستی دارند.»

(۲) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا...» - ولایت - «ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟ خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.»

(۳) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک...» - تبلیغ - «آیا کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ آری این مرد (علی علیه السلام) در حال رکوع، انگشتی

خویش را به من بخشید.»

(۴) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا...» - ولایت - «آیا کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ آری این مرد (علی علیه السلام) در حال رکوع، انگشتی

خویش را به من بخشید.»

۲۶۵- به ترتیب پیامبر صلی الله علیه و آله کدام آیه را هر روز صبح تا مدت ها درب خانه حضرت فاطمه علیها السلام می خواند و ایشان پس از نزول کدام آیه برای نشان دادن

مصدق آن، با عجله به مسجد رفتند؟

- (۱) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة...»
 (۲) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة...»
 (۳) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»
 (۴) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً»

۲۶۶- بنا بر آموزه‌های دینی و تاریخی، اعلام جانشینی حضرت علی علیه السلام در اوایل بعثت پیامبر صلی الله علیه و آله در مراسم دعوت خویشان، معلول کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

- ۱) اهمیت بالای این موضوع از نظر خداوند که نیازمند مشخص شدن این امر در ابتدای دعوت بود.
- ۲) امکان افزایش خطرات جانی به دنبال اعلام جانشینی، برای حضرت علی علیه السلام وجود داشت.
- ۳) اعلام این موضوع، باعث امیدوار شدن خویشاوندان پیامبر صلی الله علیه و آله به پیروزی اسلام می‌شد.
- ۴) وضع فرهنگی و سیاسی عصر پیامبر ایجاب می‌نمود این اعلام به طور ناگهانی صورت گیرد.

۲۶۷- با بررسی مفاهیم دینی و تاریخی کدام آیه درمی‌یابیم پیامبر صلی الله علیه و آله حضرت علی علیه السلام و یازده تن از فرزندان و نوادگان ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده‌دار مسئولیت امامت‌اند؟

- ۱) «یا ایها الرسول بلغ ما انزل إلیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت ...»
- ۲) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین ...»
- ۳) «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ...»
- ۴) «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم ...»

۲۶۸- تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی علیه السلام پس از پایان کدام واقعه و نشانه چه بود؟

- ۱) نزول آیه انذار - پذیرش دوستی امیر مؤمنان علی علیه السلام و مودت به ایشان
- ۲) نزول آیه انذار - قبول امامت حضرت علی علیه السلام و اعلام رضایت و وفاداری خود به ایشان
- ۳) واقعه غدیر - قبول امامت حضرت علی علیه السلام و اعلام رضایت و وفاداری خود به ایشان
- ۴) واقعه غدیر - پذیرش دوستی امیر مؤمنان علی علیه السلام و مودت به ایشان

۲۶۹- اعلان امیرالمؤمنین علیه السلام در پی نزول آیه مبارکه صورت پذیرفت که ورود با شتاب پیامبر صلی الله علیه و آله به مسجد نزول آیه واقع گردید.

- ۱) ولایت - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة ...» - قبل از
- ۲) عصمت - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - بعد از
- ۳) ولایت - «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة ...» - بعد از
- ۴) عصمت - «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» - قبل از

۲۷۰- کدام یک از گزاره‌های زیر، عقیده غلط «همه مسئولیت‌های پیامبر صلی الله علیه و آله پس از ایشان پایان می‌یابد»، را باطل اعلام می‌کند؟

- ۱) هدایتگری قرآن در همه زمان‌ها و همه امور
- ۲) آگاهی رسول خدا صلی الله علیه و آله به گسترش اسلام و ظهور فرقه‌ها و مسائل جدید
- ۳) علم رسول خدا صلی الله علیه و آله به نیاز جامعه به امام برای رشد سطح فکری مردم
- ۴) عصمت پیامبر صلی الله علیه و آله از هر گونه خطا و اشتباه که امری مطلق بود.

۲۷۱- وجوب رجوع به رفتار و کلام حضرت فاطمه رضی الله عنها به سبب بهره‌آییشان از چه چیزی بوده و آن حضرت از مصادیق کدام حدیث و آیه به شمار می‌روند؟

- ۱) علم و عصمت کامل - «خدايا! اينان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» - ولایت
- ۲) امامت - «ای جابر! آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند» - ولایت
- ۳) امامت - «ای جابر! آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند» - تطهیر
- ۴) علم و عصمت کامل - «خدايا! اينان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» - تطهیر

۲۷۲- عبارت شریفه از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله، مرتبط با حدیث نیست.

- ۱) «من در میان شما دو چیز گرانبها می‌گذارم، کتاب خدا و عترتم اهل بیتم را» - نقلین
- ۲) «هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست» - غدیر
- ۳) «ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟» - منزلت
- ۴) «آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند» - جابر

۲۷۳- چرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در شرایطی که حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، جانشین خود را معین کرد؟

- ۱) آنان به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر بشنوند و امکان کتمان از آنان سلب گردد.
- ۲) جانشینی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به انتخاب خود مردم واگذار کرد.
- ۳) هدایت امت در گرو وجود جانشین پس از پیامبر صلی الله علیه و آله است و تعیین «امامت» امری ضروری است.
- ۴) اتمام رسالت رسول خدا، ابلاغ پیام جانشینی که حضرت علی علیه السلام مصداق آن است را ایجاب می‌کند.

۲۷۴- مشمولان آیه شریفه «أما یرید الله لیذهب عنکم الرّجس اهل البیت و یطهّركم تطهیراً» بوده و این آیه مقام رفیع آنان را تبیین می‌دارد.

- (۱) اهل بیت به معنای عام - عصمت مطلقه
 (۲) اهل بیت به معنای خاص - عصمت مطلقه
 (۳) اهل بیت به معنای عام - علم و معرفت کامل
 (۴) اهل بیت به معنای خاص - علم و معرفت کامل

۲۷۵- اگر بگوییم: «قرآن و اهل بیت همواره با هم‌اند»، پیام عبارت شریفه از حدیث ثقلین را ترسیم کرده‌ایم و

- (۱) «لن تضلّوا ابدا» - از جهت سلسلهٔ راویان حدیث چنان محکم است که شاید کم‌تر حدیثی مانند آن وجود داشته باشد
 (۲) «آنها لن یفترقا» - از جهت سلسلهٔ راویان حدیث چنان محکم است که شاید کم‌تر حدیثی مانند آن وجود داشته باشد
 (۳) «آنها لن یفترقا» - پیامبر ﷺ این حدیث را به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می‌فرمود
 (۴) «لن تضلّوا ابدا» - پیامبر ﷺ این حدیث را به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می‌فرمود

۲۷۶- جانشینی امام معصوم پس از پیامبر اکرم ﷺ، با نصب از جانب بوده که این مطلب عدم امکان تشخیص عصمت برای انسان‌ها است و «امامت» به معنای نخستین قلمرو رسالت پیامبر ﷺ است.

- (۱) ایشان - معلول - استمرار
 (۲) خداوند - علت - ختم
 (۳) خداوند - معلول - ختم
 (۴) ایشان - علت - استمرار

۲۷۷- الهی بودن معرفت به شایستگی فرد منصوب به مقام امامت، از آن روست که و مسئلهٔ ختم نبوت در حدیث عنوان شده است.

- (۱) تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست - منزلت
 (۲) تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست - ثقلین
 (۳) خداوند مالک مطلق جهان و برای قراردادن مسئولیت رسالت از همه داناتر است - ثقلین
 (۴) خداوند مالک مطلق جهان و برای قراردادن مسئولیت رسالت از همه داناتر است - منزلت

۲۷۸- پیامبر ﷺ در جریان کدام واقعه حضرت علی (علیه السلام) را «وصی» و «جانشین» خویش در میان مردم اعلام نمود و «تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی (علیه السلام)» به دنبال کدام واقعه به وقوع پیوست و «بیعت مردم با آن امام» مرتبط با کدام‌یک از آن وقایع است؟

- (۱) یوم الانذار - یوم الغدیر - دومین
 (۲) یوم الغدیر - یوم الانذار - دومین
 (۳) یوم الانذار - یوم الغدیر - نخستین
 (۴) یوم الغدیر - یوم الانذار - نخستین

۲۰۸- گزینۀ «۴» پس از نزول آیه ولایت، پیامبر ﷺ شتابان به سوی مسجد آمد و آیه را برای مردم خواند. در این آیه کسی که در حال رکوع نماز زکات داده بود به عنوان ولی پس از پیامبر ﷺ معرفی شده بود. وقتی پیامبر ﷺ به مسجد رسید، حضرت علی رضی الله عنه را که در رکوع صدقه داده بود مصداق آیه معرفی کرد و مردم با دیدن این واقعه دیگر نمی توانستند ولایت حضرت علی رضی الله عنه را کتمان کنند.

■ دقت کنید پیامبر ﷺ هر روز صبح قبل از آمدن به مسجد آیه تطهیر را می خواند.

۲۰۹- گزینۀ «۲» در آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون» خداوند کسی را که در حال رکوع نماز زکات می دهد به عنوان ولی پس از پیامبر ﷺ معرفی می کند. پس از نزول این آیه، پیامبر ﷺ شتابان به مسجد آمد تا حضرت علی رضی الله عنه را که مصداق این آیه بود به مردم معرفی کند و مردم نتوانند مقام ولایت حضرت علی رضی الله عنه را کتمان کنند.

خداوند به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کند و در عبارت «فما بَلَّغْتَ رسالتَه» اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را بیان می‌کند که برابر رسالت است و در عبارت «و الله يعصمك من التَّاس» به پیامبر اطمینان قلبی می‌دهد که او را از سرکشی‌های کافران حفظ خواهد کرد.

با توجه به عبارت «و الله يعصمك من التَّاس» می‌فهمیم که ابلاغ ولایت بی‌دغدغه نیست و خطراتی پیامبر ﷺ را تهدید می‌کرده است.

۲۱۶- گزینه «۱» پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «اتی تارك فيكم التقلین کتاب الله و عترتی اهل بیته ما ان تمسکتُم بها لن تضلوا ابدا؛ همانا من دو چیز گرانبها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جویند، هیچ‌گاه گمراه نخواهید شد» مسدود شدن همیشگی راه ضلالت و گمراهی را تمسک به اهل بیت و قرآن می‌دانند.

۲۱۷- گزینه «۳» تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست، بنابراین تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خداست.

۲۱۸- گزینه «۳» یکی از دلایلی که در واقعه غدیر می‌گوییم، کلمه «مولی» به معنی «سرپرست» است نه دوست این است که: پیامبر ﷺ قبل از بیان عبارت «من كنت مولاة فهذا علی مولاة» عبارت «من اولی التَّاس بالمؤمنین من انفسهم؛ چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟» را بیان کردند که در رابطه با ولایت و سزاوارتر بودن خداوند و پیامبر ﷺ بر مؤمنان بوده است و این دو سخن پیامبر ﷺ باید به هم مرتبط باشند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): کلمه «مولی» در زبان عربی هم به معنی دوست و هم به معنی سرپرست به کار می‌رود.

گزینه (۲): درست است که امامت استمرار ولایت است، اما هیچ ارتباطی با معنی کلمه مولی ندارد.

گزینه (۴): آیه «اتما ولیکم الله ... آیه ولایت است و هیچ ارتباطی با واقعه غدیر ندارد.

۲۱۹- گزینه «۴» حضرت موسی علیه السلام از خدا می‌خواهد که هارون را مشاور و پشتیبان و شریک خود قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی علیه السلام در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی آلا اته لا نبی بعدی؛ تو برای من به منزله هارون برای موسی علیه السلام هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود».

پیامبر ﷺ در واقعه غدیر سخن «من اولی التَّاس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر ﷺ بر مؤمنان بوده است. سپس پیامبر ﷺ سه بار تکرار کردند: «من كنت مولاة فهذا علی مولاة».

۲۲۰- گزینه «۲» پیامبر ﷺ در حدیث جابر می‌فرمایند: «او (امام) زمان عند الله عز وجل است که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آن جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در این آیه فقط کمک‌کردن در حال رکوع آمده نه در همه حال.

گزینه (۳): پیامبر ﷺ از ابتدای بعثت حضرت علی را به عنوان جانشین خود اعلام کرده بود.

گزینه (۴): ویژگی ولی در این آیه صدقه (زکات) دادن در حال رکوع است.

۲۱۰- گزینه «۱» پیامبر ﷺ در حدیث منزلت تفاوت خود با موسی علیه السلام را در عبارت «آلا لا نبی بعدی» بیان کرد که این عبارت بیانگر خاتم‌النبيين بودن پیامبر ﷺ است.

پیامبر ﷺ عبارت «من كنت مولاة فهذا علی مولاة» را در واقعه غدیر بیان کرد. این واقعه پس از «حجة الابلغ» رخ داد.

۲۱۱- گزینه «۱» سه سال پس از بعثت خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «خویشان نزدیک خود را انذار کن». پیامبر ﷺ نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد. در این مراسم، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر ﷺ نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود».

۲۱۲- گزینه «۲» پیامبر در مراسم دعوت خویشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود». این اعلام جانشینی از سوی پیامبر ﷺ در همان ابتدای بعثت نشان از اهمیت بالای مسئله جانشینی ایشان دارد و این که نمی‌توان این انتخاب را به مردم واگذار کرد.

۲۱۳- گزینه «۱» در روز غدیر خم آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلِّغ ما انزل الیک من ربک ...» بر پیامبر ﷺ نازل شد.

در منزل ام سلمه آیه تطهیر «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ...» بر پیامبر ﷺ نازل شد.

پیامبر ﷺ در تمام عمر و به خصوص روزهای آخر عمر شریفشان، حدیث ثقلین «اتی تارك فيكم التقلین ...» را به طور مکرر بیان می‌فرمودند.

۲۱۴- گزینه «۴» با توجه به آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلِّغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بَلَّغْتَ رسالتَه و الله يعصمك من التَّاس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر! آنچه را که بر تو نازل کردیم ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند. همانا خدا گروه کافران را هدایت نمی‌کند». خداوند در عبارت «فما بَلَّغْتَ رسالتَه» اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را بیان می‌کند و در عبارت «و الله يعصمك من التَّاس» به پیامبر اطمینان قلبی می‌دهد که او را از سرکشی‌های منافقان حفظ خواهد کرد.

۲۱۵- گزینه «۴» با نزول آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلِّغ ما انزل الیک من ربک فان لم تفعل فما بَلَّغْتَ رسالتَه و الله يعصمك من التَّاس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند. همانا خدا گروه کافران را هدایت نمی‌کند»

۲۲۱- گزینۀ «۴» با گذشت زمان، گسترش سرزمین‌های اسلامی و ظهور فرقه‌ها و اندیشه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات پیچیده اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، نیاز به امام و رهبری که جامعۀ اسلامی را به سوی رستگاری و عدالت هدایت کند، وجود دارد. انتخاب امام یک امر الهی بوده و توسط خداوند انجام می‌شود.

۲۲۲- گزینۀ «۳» تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست. بنابراین تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته‌ی مقام امامت را معرفی کند، خداست. ۲۲۳- گزینۀ «۲» با توجه به آیه «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند»، می‌فهمیم که ولایت‌داشتن بر انسان‌ها فقط مخصوص خداوند و پیامبر ﷺ و اوصیای برحق ایشان است که ویژگی‌هایشان در این آیه ذکر شده است.

در این آیه سخنی از قیامت، کمال و فطرت انسان نشده است.

۲۲۴- گزینۀ «۲» سه سال پس از بعثت، خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «خویشان نزدیک خود را انذار کن.» پیامبر ﷺ نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد. در این مراسم، حضرت علی (ع) با پیامبر ﷺ بیعت کرد. پیامبر نیز درباره‌ی ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی (ع)) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» این اعلام جانشینی از سوی پیامبر ﷺ در همان ابتدای بعثت نشان از اهمیت بالای مسئله جانشینی ایشان دارد و این که نمی‌توان این انتخاب را به مردم واگذار کرد. ۲۲۵- گزینۀ «۱» گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه‌های ضد و نقیض، فرقه‌های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه ایجاب می‌کند که پس از پیامبر ﷺ نیز شخصی به عنوان امام از طرف خداوند وجود داشته باشد تا همان‌طور که در حدیث ثقلین پیامبر ﷺ فرمودند، مردم برای همیشه از گمراهی نجات یابند.

۲۲۶- گزینۀ «۲» در طی واقعه نزل آیه تطهیر، حضرت فاطمه (ع) امام علی (ع)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر ﷺ دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن.» خداوند نیز دعای پیامبر را اجابت کرد و آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...» را بر پیامبر ﷺ نازل کرد.

۲۲۷- گزینۀ «۲» پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین می‌فرماید: «آنی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابدًا و انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبه‌ها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جوید، هرگز گمراه نخواهید شد و این دو هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» مسدود شدن راه ضلالت و گمراهی را تمسک به اهل بیت و قرآن می‌دانند. از این رو که قرآن و اهل بیت هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند و قرآن جاودان است، به

جاودان بودن اهل بیت نیز پی می‌بریم.

■ دقت کنید در صورت سؤال از اهل بیت به عنوان نگهبانان وحی نام برده شده است.

۲۲۸- گزینۀ «۲» با توجه به گسترش اسلام و ظهور اندیشه و تفکرات گوناگون و فرقه‌های مختلف، نیاز به وجود رهبری برای هدایت مردم را ایجاب می‌کند. برنامه پیامبر ﷺ برای سعادت مردم، انتخاب جانشین برای خودشان بود. آیه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم: ای کسانی که ایمان آوردید از خدا و رسولش و ولی امرتان پیروی کنید.» اشاره به جانشینان برحق پیامبر دارد.

■ دقت کنید آیه «اتما ولیکم الله...» نیز مسئله جانشینی را بیان می‌کند، اما فقط به حضرت علی (ع) اشاره دارد؛ پس آیه اولی الامر که به همه امامان اشاره دارد، پاسخ کامل‌تری است.

۲۲۹- گزینۀ «۱» در طی واقعه نزل آیه تطهیر، حضرت فاطمه (ع)، امام علی (ع)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر ﷺ دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن.» خداوند نیز دعای پیامبر ﷺ را اجابت کرد و آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...» را بر پیامبر ﷺ نازل کرد. پیامبر ﷺ برای این که مردم از نزل آیه مطلع شوند، هر روز صبح به در خانه حضرت فاطمه (ع) می‌رفتند و اهل خانه را اهل بیت خطاب کرده و آیه تطهیر را می‌خواندند.

۲۳۰- گزینۀ «۲» با نزل آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک فان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یرد الیک الفیض الا ان ترید ان تجزئهم من دونه فجزئهم و ان ترید ان تجزئهم من دونه فجزئهم» ای پیامبر آن چه را که از سوی پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند، همانا خدا گروه کافران را هدایت نمی‌کند.» خداوند به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی (ع) را به مردم ابلاغ کند. پیامبر ﷺ در واقعه غدیر سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر ﷺ بر مؤمنان بوده است. سپس پیامبر ﷺ سه بار تکرار کردند: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه.»

۲۳۱- گزینۀ «۲» پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «آنی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابدًا و انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبه‌ها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جوید هرگز گمراه نخواهید شد و این دو از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» سعادت‌مندی انسان‌ها را تمسک به اهل بیت و قرآن می‌دانند. از این رو که قرآن و اهل بیت هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند و قرآن جاودان است، به جاودان بودن اهل بیت نیز پی می‌بریم. ■ دقت کنید اراده خداوند بر دوری پلیدی از اهل بیت مرتبط با حدیث ثقلین نیست.

پیامبر ﷺ خواست و ایشان نیز حدیث جابر را بیان کردند. در طی واقعه غدیر ابتدا آیه تبلیغ بر پیامبر ﷺ نازل شد و سپس ایشان در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر را بیان کردند.

■ دقت کنید در این سؤال، منظور از تقدم زمانی در طی یک واقعه است، نه این که وقایع مختلف را با هم مقایسه کنیم.

۲۳۹- گزینه «۲» تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ بنابراین همان‌طور که پیامبر ﷺ از طرف خدا معین می‌شود، تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خداست.

۲۴۰- گزینه «۴» در طی واقعه بیان حدیث جابر، ابتدا آیه اولی الامر بر پیامبر ﷺ نازل شد و سپس جابر تفسیر «اولی الامر» را از پیامبر ﷺ خواست و ایشان نیز حدیث جابر را بیان کردند. در طی واقعه غدیر ابتدا آیه تبلیغ بر پیامبر ﷺ نازل شد و سپس ایشان در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر را بیان کردند.

۲۴۱- گزینه «۲» در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه علیها السلام، امام علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر ﷺ دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن». خداوند نیز دعای پیامبر ﷺ را اجابت کرد و آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد» را بر پیامبر ﷺ نازل کرد. این آیه بیانگر عصمت اهل بیت به معنای خاص (فقط همان پنج تن نامبرده شده) است و این عصمت لزوم اطاعت از آنان را ایجاب می‌کند.

دلیل نادرستی گزینه (۲): دقت کنید فقط در حدیث جابر نام دوازده امام ذکر شده است.

۲۴۲- گزینه «۴» با نزول آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آن‌چه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالتت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند و خدا گروه کافران را هدایت نمی‌کند.» خداوند به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کند، سپس پیامبر ﷺ در واقعه غدیر سخن «من اولی التاس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که مردم در پاسخ آن به قبول ولایت خداوند و پیامبر اذعان کردند.

دلیل نادرستی گزینه (۲): دقت کنید پس از این سخنان، پیامبر ﷺ سخن «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» را مبنی بر تعیین جانشینشان فرمودند.

۲۴۳- گزینه «۳» سه سال پس از بعثت خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «خویشان نزدیک خود را ائثار کن.» پیامبر ﷺ نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد. در این مراسم، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر ﷺ نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۲۳۲- گزینه «۴» واقعه نزول آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یمونون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسول اوست و مؤمنانی که، نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» در حالی رخ داد که مردم شاهد آن بودند و فقیری که از حضرت علی علیه السلام صدقه گرفته بود را دیدند و حقیقت را از زبان پیامبر ﷺ شنیدند، به همین دلیل دیگر کسی نمی‌توانست این واقعه را کتمان یا مخفی کند.

۲۳۳- گزینه «۴» پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تضلوا ابدًا و اتهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبها نزد شما می‌گذارم کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جوید، هرگز گمراه نخواهید شد و این دو هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» سعادت‌مندی انسان‌ها را تمسک به اهل بیت و قرآن می‌دانند. از این رو که قرآن و اهل بیت هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند و قرآن جاودان است، به جاودان بودن اهل بیت نیز پی می‌بریم.

۲۳۴- گزینه «۴» به این دلیل که امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، پس باید صفات و ویژگی‌های خاصی داشته باشد، مانند «عصمت». پس تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خداست. با تدبر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر ﷺ و مطالعه تاریخ اسلام درمی‌یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام را به جانشینی پیامبر ﷺ منصوب کرده است.

۲۳۵- گزینه «۲» حضرت موسی علیه السلام از خدا می‌خواهد که هارون را مشاور و پشتیبان خود در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی علیه السلام در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی آتاه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.»

۲۳۶- گزینه «۲» لازمه جانشینی پیامبر ﷺ، علم و معرفت کامل و عصمت از گناه و اشتباه است. سخن «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» مربوط به واقعه انذار خویشان پیامبر ﷺ است و به یوم‌الانذار معروف است.

۲۳۷- گزینه «۴» پیامبر ﷺ در همه عمر شریفشان به خصوص روزهای آخر، به طور مکرر حدیث ثقلین را برای مردم می‌خواندند.

حدیث ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تضلوا ابدًا و اتهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جوید هرگز گمراه نخواهید شد و این دو از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» در این حدیث تنها راه دوری از ضلالت و گمراهی، تمسک به اهل بیت و قرآن بیان می‌شود.

۲۳۸- گزینه «۴» در طی واقعه بیان حدیث جابر، ابتدا آیه اولی الامر بر پیامبر ﷺ نازل شد و سپس جابر تفسیر «اولی الامر» را از

۲۴۴- گزینۀ «۴» با نزول آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شد ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند.» خداوند به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی (علیه السلام) را به مردم ابلاغ کند و در عبارت «و الله یعصمک من الناس» به پیامبر ﷺ اطمینان قلبی می‌دهد که او را از سرکشی‌های کافران حفظ خواهد کرد. با توجه به این عبارت می‌فهمیم که ابلاغ ولایت بی‌دغدغه نیست و خطراتی پیامبر ﷺ را تهدید می‌کرده است؛ پس از بیان سخنرانی مفصلی پیامبر ﷺ عبارات «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» و «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» را بیان کردند.

۲۴۵- گزینۀ «۳» زمانی که آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسول اوست و مؤمنانی که، نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق ولی را که حضرت علی (علیه السلام) بود به مردم معرفی کنند.

۲۴۶- گزینۀ «۱» در طی واقعه غدیر ابتدا آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند و خداوند گروه کافران را هدایت نمی‌کند.» بر پیامبر ﷺ نازل شد و سپس ایشان در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» را بیان کردند.

۲۴۷- گزینۀ «۲» حضرت موسی (علیه السلام) از خدا می‌خواهد که هارون را مشاور و پشتیبان خود در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی (علیه السلام) در حدیث شریف منزلت می‌فرماید: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.»

۲۴۸- گزینۀ «۳» در حدیث جابر، پیامبر ﷺ در تفسیر اولی الامر، نام همه دوازده امام را بیان می‌کنند و هنگامی که به نام امام زمان (علیه السلام) می‌رسند، ایشان را هم نام و هم کنیه خودشان معرفی کرده و مسأله غیبت ایشان را مطرح می‌کنند «از نظرها غایب شود...».

پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی (علیه السلام) در حدیث شریف منزلت می‌فرماید: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.» در این حدیث، عبارت «لا نبی بعدی» بیانگر مفهوم ختم نبوت است.

۲۴۹- گزینۀ «۱» لازمه جانشینی رسول خدا (صلی الله علیه و آله) علم و عصمت از گناه و اشتباه است. به این دلیل که اولی الامر از علم و عصمت کامل برخوردارند. خداوند در آیه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم: ای کسانی که ایمان آوردید از خدا و رسولش و اولی الامر

پیروی کنید.» اطاعت از آنان را واجب اعلام می‌کند.

۲۵۰- گزینۀ «۳» خداوند به پیامبر ﷺ می‌فرماید: «و الله یعصمک من الناس: و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند.» این عبارت نشان می‌دهد که در واقعه غدیر برای پیامبر ﷺ تهدیدهایی وجود داشته است.

۲۵۱- گزینۀ «۲» با دقت در حدیث ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تضلوا ابدًا و انهم لمن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبها در میان شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را. تا زمانی که به این دو تمسک جوید هرگز گمراه نخواهید شد و این دو از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» می‌فهمیم که قرآن و اهل بیت در کنار همدیگر همواره هستند و با توجه به این که قرآن جاودان است، می‌فهمیم که وجود اهل بیت نیز جاودان خواهد بود.

■ دقت کنید آیه تطهیر فقط عصمت اهل بیت را بیان می‌کند.

۲۵۲- گزینۀ «۲» با توجه به این که خداوند هدایتگر مردم در همه امور زندگی است (گزینۀ ۴) و قرآن کامل‌ترین کتاب الهی است (گزینۀ ۱) و پیامبر ﷺ نیاز روزافزون جامعه به حکومت را پیش‌بینی می‌کردند (گزینۀ ۳)، این که بگوییم پیامبر ﷺ نسبت به مسئولیت «ولایت ظاهری» سکوت کرده‌اند، کاملاً سخن نادرستی گفته‌ایم.

۲۵۳- گزینۀ «۱» آیه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم: ای کسانی که ایمان آوردید از خدا و رسول و اولی الامر پیروی کنید.» بر پیامبر ﷺ نازل شد. جابر نزد پیامبر ﷺ رفت و از ایشان خواست تا اولی الامر را معرفی کنند، پیامبر ﷺ در حدیث جابر در تفسیر اولی الامر، نام همه دوازده امام را بیان کردند.

۲۵۴- گزینۀ «۱» در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه (علیها السلام)، امام علی (علیه السلام)، امام حسن (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر ﷺ دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن.» خداوند نیز دعای پیامبر ﷺ را اجابت کرد و سپس (دعا مقدم بر نزول آیه است) آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد» بر پیامبر ﷺ نازل شد. این آیه بیانگر عصمت اهل بیت است. چون اهل بیت معصومانند سخن و عمل آنان برای ما حجت است؛ پس باید زندگی خود را بر محور سخن و عمل اهل بیت تنظیم کنیم.

۲۵۵- گزینۀ «۳» حضرت موسی (علیه السلام) از خدا می‌خواهد که هارون را مشاور و پشتیبان خود در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی (علیه السلام) در حدیث شریف منزلت می‌فرماید: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.» با توجه به این تشبیه پیامبر ﷺ می‌فهمیم، حضرت علی (علیه السلام) مشاور، پشتیبان و شریک پیامبر ﷺ در امر هدایت مردم است.

۲۶۲- گزینه «۴» سه سال پس از بعثت، خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «خویشان نزدیک خود را انداز کن.» پیامبر نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد. در حالی که همگان سکوت کرده بودند، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر ﷺ نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

■ دقت کنید واقعه غدیر در سال دهم هجرت و مراسم دعوت خویشان در سال سوم بعثت رخ داده است.

۲۶۳- گزینه «۲» پیامبر ﷺ در واقعه غدیر، سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند و مردم در پاسخ گفتند: «خداوند و پیامبر بر ما ولایت دارند.» سپس پیامبر ﷺ سه بار تکرار کردند: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه: هر کس من ولی او هستم علی نیز ولی اوست.»

۲۶۴- گزینه «۴» زمانی که آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسولش و مؤمنانی هستند که نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق این آیه را به مردم معرفی کنند.

پیامبر ﷺ پرسیدند: «آیا کسی در حال رکوع صدقه داده است؟» فقیری که در مسجد بود گفت: «آری این مرد (حضرت علی علیه السلام) در حال رکوع انگشتری خویش را به من بخشید.»

با مشخص شدن مصداق آیه ولایت، صدای تکبیر مردم برخاست و پیامبر ﷺ نیز حمد و سپاس خدا را به جا آورد.

۲۶۵- گزینه «۲» آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجز الی البیت ...» در خانه ام سلمه بر پیامبر ﷺ نازل شد. پیامبر ﷺ برای این که مردم از نزول آیه مطلع شوند هر روز صبح به در خانه حضرت فاطمه علیها السلام می‌رفتند و اهل خانه را اهل بیت خطاب کرده و آیه تطهیر را می‌خواندند. زمانی که آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون» بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق ولی را که حضرت علی علیه السلام بود به مردم معرفی کنند.

۲۶۶- گزینه «۱» پیامبر ﷺ در مراسم دعوت خویشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» این اعلام جانشینی از سوی پیامبر ﷺ در همان ابتدای بعثت نشان از اهمیت بالای مسئله جانشینی ایشان دارد و این که نمی‌توان این انتخاب را به مردم واگذار کرد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۲): خطرات جانی مربوط به واقعه غدیر است.

گزینه (۳): اعلام این موضوع هیچ تأثیری بر امیدوارشدن خویشان پیامبر ﷺ به پیروزی اسلام نداشت.

گزینه (۴): اعلام جانشین در ابتدای بعثت هیچ ارتباطی با وضع فرهنگی و سیاسی آن زمان ندارد.

۲۵۶- گزینه «۲» لازمه جانشینی رسول خدا ﷺ علم و عصمت از گناه و اشتباه است. به این دلیل که اولی الامر از علم و عصمت کامل برخوردارند. آیه تطهیر «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجز الی البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» آیه بیانگر عصمت اهل بیت به معنای خاص (فقط همان پنج تن نام برده شده) است.

۲۵۷- گزینه «۲» با نزول آیه تبلیغ «یا ایها الرسول بلّغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آن چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالتت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند و خداوند گروه کافران را هدایت نمی‌کند.» خداوند به پیامبر ﷺ دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کند و در عبارت «و الله یعصمک من الناس» به پیامبر ﷺ اطمینان قلبی می‌دهد که او را از سرکشی‌های کافران حفظ خواهد کرد. با توجه به این عبارت می‌فهمیم که ابلاغ ولایت بی‌دغدغه نیست و خطراتی پیامبر ﷺ را تهدید می‌کرده است.

۲۵۸- گزینه «۲» در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه علیها السلام، امام علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام نزد پیامبر ﷺ رفتند. خداوند آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجز الی البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.» را بر پیامبر ﷺ نازل کرد. این آیه بیانگر عصمت اهل بیت به معنای خاص (فقط همان پنج تن نام برده شده) است.

۲۵۹- گزینه «۴» با توجه به سه مورد: الف) قرآن هدایتگر مردم در همه امور زندگی است و ب) پیامبر ﷺ آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری است و ج) دین اسلام کامل‌ترین دین است؛ می‌توان گفت فرض سکوت پیامبر ﷺ باطل است.

۲۶۰- گزینه «۳» سه سال پس از بعثت، خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «خویشان نزدیک خود را انداز کن.» پیامبر ﷺ نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد. در حالی که همه سکوت کرده بودند، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر ﷺ نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» این اعلام جانشینی از سوی پیامبر در همان ابتدای بعثت نشان از اهمیت بالای مسئله جانشینی ایشان دارد و این که نمی‌توان این انتخاب را به مردم واگذار کرد.

۲۶۱- گزینه «۱» زمانی که آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسولش و مؤمنانی که نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» نازل شد، پیامبر ﷺ شتابان به مسجد رفتند تا مصداق ولی در آیه را که حضرت علی علیه السلام بود، به مردم معرفی کنند.

بعثت، نشان از اهمیت بالای مسئله جانشینی ایشان دارد و این که نمی‌توان این انتخاب را به مردم واگذار کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): با چشم خود دیدن و از زبان پیامبر ﷺ شنیدن مربوط به آیه ولایت است.

گزینه (۳): این که تعیین امامت امری ضروری است صحیح است، اما سؤال این است که چرا در آغاز بعثت، جانشینی تعیین می‌شود که در این گزینه به آن پاسخ داده نشده است.

گزینه (۴): این که ختم رسالت، ضرورت تعیین جانشین را ایجاب می‌کند صحیح است، اما سؤال این است که چرا در آغاز بعثت، جانشینی تعیین می‌شود که در این گزینه به آن پاسخ داده نشده است.

در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه علیها السلام

۲۷۴- گزینه «۲»

امام علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم رفتند. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن». خداوند نیز دعای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را اجابت کرد و آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند» را بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نازل کرد. این آیه بیانگر عصمت اهل بیت به معنای خاص (فقط همان پنج تن نام برده شده) است و این عصمت لزوم اطاعت از آنان را ایجاب می‌کند.

دقت کنید اهل بیت به معنای عام دوازده امام‌اند که نامشان در حدیث جابر آمده است.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در همه عمر شریفشان به خصوص

۲۷۵- گزینه «۳»

روزهای آخر عمر به طور مکرر حدیث ثقلین را برای مردم می‌خواندند. با توجه به حدیث ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتکم بها لن تزلوا ابدًا و اتهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: همانا من دو چیز گرانبها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو تمسک جوید، هرگز گمراه نخواهید شد و آن دو از هم جدا نمی‌شوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند»، این که قرآن و اهل بیت همواره با هم‌اند و هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند، در عبارت «اتهما لن یفترقا» بیان شده است.

خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه السلام را

۲۷۶- گزینه «۳»

به جانشینی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم منصوب فرموده است (معلول)، زیرا تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست (علت). امامت به معنای ختم نخستین قلمرو رسالت (دریافت و ابلاغ وحی) است.

تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛

۲۷۷- گزینه «۱»

بنابراین همان‌طور که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از طرف خدا معین می‌شود، تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خداست. در انتهای حدیث منزلت، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: «تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی، جز این که بعد از من، پیامبری نیست (ختم نبوت)».

آیه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا

۲۶۷- گزینه «۴»

الرسول و اولی الامر منکم: ای کسانی که ایمان آوردید، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نازل شد. جابر نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم رفت و از ایشان خواست تا اولی الامر را معرفی کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در حدیث جابر در تفسیر اولی الامر، نام همه دوازده امام را بیان کردند.

پس از این که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در واقعه غدیر، مقام

۲۶۸- گزینه «۳»

ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم اعلام کرد: «من کنت مولا فلهذا علی مولا» مردم نزد حضرت علی علیه السلام رفتند و به ایشان تبریک گفتند که این موضوع بیانگر قبول ولایت حضرت علی علیه السلام از سوی مردم و بیعتشان با ایشان است.

دقت کنید، مردم ولایت حضرت علی علیه السلام را پذیرفتند، اما مودت و دوستی با ایشان را قبول نکردند، زیرا اگر چنین بود، پس از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بر بیعت خود می‌ماندند.

آیه ولایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین

۲۶۹- گزینه «۳»

آمنوا الذین یرقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون: همانا سرپرست شما خدا و رسولش و مؤمنانی که نماز را برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نازل شد؛ سپس ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق ولی را که حضرت علی علیه السلام بود به مردم معرفی کنند.

فرض پایان یافتن مسئولیت‌های پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

۲۷۰- گزینه «۲»

باطل است، زیرا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌دانستند که پس از ایشان با گسترش اسلام، مکتب‌ها و فرقه‌های جدید ظهور کرده و مشکلات جدیدی به وجود می‌آید که ضرورت وجود امام در جامعه را ایجاب می‌کند.

حضرت زهرا علیها السلام دارای علم و عصمت کامل

۲۷۱- گزینه «۴»

هستند؛ پس با وجود این که عهده‌دار مسئولیت امامت نبوده‌اند، اما اطاعت از ایشان بر همگان واجب است.

در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه علیها السلام، امام علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم رفتند. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دعا کردند: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن». خداوند نیز دعای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را اجابت کرد و آیه «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می‌خواهد فقط از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند» را بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نازل کرد. این آیه بیانگر عصمت اهل بیت به معنای خاص (فقط همان پنج تن نامبرده شده) است.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در واقعه غدیر، پس از نزول آیه

۲۷۲- گزینه «۳»

تبلیغ سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم: ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بر مؤمنان بوده است.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در مراسم دعوت خویشان فرمود:

۲۷۳- گزینه «۲»

«همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» این اعلام جانشینی از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در همان ابتدای

۲۷۸- گزینۀ «ا» در طی مراسم دعوت خویشان که به یوم الانذار معروف است، پیامبر ﷺ درباره حضرت علی علیه السلام فرمود: «همانا این (حضرت علی علیه السلام) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» پس از این که پیامبر ﷺ در واقعه غدیر، مقام ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم اعلام کرد: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» مردم نزد حضرت علی رفتند و به ایشان تبریک گفتند که این موضوع بیانگر قبول ولایت حضرت علی علیه السلام از سوی مردم و بیعتشان با ایشان است.

درس ۵

(سراسری عمومی فارغ ۹۸)

۶۸۳- کدام آیه شریفه، هنگامی که امیرالمؤمنین علیه السلام در حال رکوع بود، نازل شد و پیام آن آیه کدام است؟

- ۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...» - تأکید بر اقامه نماز
- ۲) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...» - تأکید بر اقامه نماز
- ۳) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...» - معرفی جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۴) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...» - معرفی جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله

(سراسری انسانی فارغ ۹۸)

۶۸۴- خداوند راه رسیدن به رستگاری را برای انسان‌ها چگونه تمام و کامل گردانید و کدام آیه شریفه، حاکی از التزام به آن است؟

- ۱) نعمت هدایت با وجود ائمه اطهار علیهم السلام - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...»
- ۲) نعمت رسالت با وجود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...»
- ۳) نعمت هدایت با وجود ائمه اطهار علیهم السلام - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»
- ۴) نعمت رسالت با وجود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»

۶۸۵- هدف پیامبر صلی الله علیه و آله از حضور مکرر و مرور روزانه از منزل حضرت زهرا علیها السلام بیان چه مطلبی بود و برای تبیین آن، کدام آیه شریفه را تلاوت می‌کردند؟

- ۱) معرفت اهل بیت علیهم السلام - «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...»
- ۲) عصمت اهل بیت علیهم السلام - «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...»
- ۳) عصمت اهل بیت علیهم السلام - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»
- ۴) معرفت اهل بیت علیهم السلام - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»

(سراسری ریاضی ۹۸)

۶۸۶- معرفی امام علی علیه السلام به عنوان جانشین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برای اولین بار، هم‌زمان با نزول کدام آیه قرآن بود؟

- ۱) ای پیامبر عشیره خود را انداز کن.
- ۲) آن چه بر تو از خدا نازل شده را ابلاغ نما.
- ۳) از خدا و پیامبر و اولی الامر اطاعت کن.
- ۴) خدا اراده کرده شما را از ناپاکی دور کند.

۶۸۷- خداوند به پیامبرش وعده می‌دهد که او را از چه خطری در انجام وظیفه حفظ کند و پیام کدام آیه شریفه، مؤید این مطلب است؟ (سراسری هنر ۹۸)

- ۱) حوادث روزگار - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...»
- ۲) آسیب مردمان - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...»
- ۳) حوادث روزگار - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»
- ۴) آسیب مردمان - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...»

۶۸۸- کدام آیه شریفه در هیجدهم ماه ذی‌الحجه در «حجة‌الوداع» بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شد و بعد از آن، ایشان چه فرمودند؟ (سراسری زبان ۹۸)

- ۱) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ» - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»
- ۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»
- ۳) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ» - «من كنت مولاہ فهذا علی مولاہ»
- ۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» - «من كنت مولاہ فهذا علی مولاہ»

۶۸۹- دعای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حق همسر و فرزندان امیرالمؤمنین علیه السلام که فرمود: «آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن.» چگونه به اجابت رسید و

(سراسری قارچ ۹۷)

ایشان با چه روشی مردم را از این مسئله مهم مطلع ساختند؟

- ۱) نزول آیه ولایت - در مسجد در میان همگان امام علی علیه السلام را معرفی کردند.
- ۲) نزول آیه تطهیر - در مسجد در میان همگان امام علی علیه السلام را معرفی کردند.
- ۳) نزول آیه تطهیر - اهل خانه حضرت فاطمه علیها السلام را اهل بیت صدا می‌زدند.
- ۴) نزول آیه ولایت - اهل خانه حضرت فاطمه علیها السلام را اهل بیت صدا می‌زدند.

(سراسری تهری ۹۷)

۶۹۰- پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در تبیین کدام آیه شریفه، حضرت مهدی علیه السلام را به مسلمانان معرفی کرده بودند؟

- ۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ»
- ۲) «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُعَيَّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَي قَوْمٍ حَتَّى يُعَيَّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»
- ۳) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ»
- ۴) «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا»

(سراسری انسانی ۹۷ با تغییر)

۶۹۱- از آیه شریفه «قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» کدام مفهوم مستفاد می‌شود؟

- ۱) لازمه اطاعت از اولی الامر، اطاعت از رسول گرامی صلی الله علیه و آله و جانشینان آن حضرت است.
- ۲) همه مؤمنان در همه زمان‌ها و همه مکان‌ها باید از رسول خدا صلی الله علیه و آله و حاکمان اطاعت کنند.
- ۳) اطاعت از رسول گرامی صلی الله علیه و آله و اطاعت از جانشینان آن حضرت لازمه توحید عملی است.
- ۴) مسلمانان باید تنها در برنامه‌های فردی زندگی خود از خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله بی‌قید و شرط اطاعت کنند.

۶۹۲- مطابق حدیث جابر، پابندی بر عقیده به امام زمان علیه السلام مستلزم چیست و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به کدام خصوصیت ایشان اشاره نموده است؟

(سراسری انسانی ۹۷)

۱) ایمان و اعتقاد راسخ - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

۲) تلاش و مجاهده در راه دین - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

۳) ایمان و اعتقاد راسخ - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین

۴) تلاش و مجاهده در راه دین - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین

(سراسری هنر ۹۷ با تغییر)

۶۹۳- وجوب پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه زهرا علیها السلام از کدام آیه شریفه قابل دریافت است؟

- ۱) «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتُ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ»
- ۲) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ»
- ۳) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ»
- ۴) «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا»